

Зоре моя вечірняя
Українські романси



Зоре моя вечірняя

УКРАЇНСЬКІ РОМАНСИ



Київ
Видавництво
художньої
літератури
«Дніпро»
1982

У1+У2

3-86

В збірник вошли старинные
украинские песни-романсы неизвестных авторов,
образцы романсовой лирики XVIII — начала XX ст.,
современные произведения этого жанра.

Упорядкування,
вступна стаття і примітки
ТАМАРИ БУЛАТ

Ілюстрації та макет
МИКОЛИ КОМПАНЦЯ

70500-061
3 ————— 61.82. 4702590100
М205(04) — 82

© Видавництво «Дніпро», 1982 р.

СКАРБИ РОМАНСОВОЇ ЛІРИКИ

Книжка, яку Ви, читачу, тримасте, наскрізь лірична. Тут кожен рядок породжує в уяві музичний мотив. Адже поезія і музика пішли з одного джерела — з душі людини, з глибинного світу її почуттів.

Інакше хіба могло б виникнути таке диво, як пісня, та ще й лірична? Радісна й журлива, сповнена тривоги і мрій про щастя, вона стала постійним супутником людини. Скільки весняних гроз прошуміло над закоханими, скільки вони проспівали своїх пісень... Пам'ять серця, яка, за словами О. Пушкіна, глибша від пам'яті розуму, зберігає ту пісню — вічну музику поколінь.

Упродовж віків, подібно до інших жанрів мистецтва, пісні безперервно розвивалися, народжувалися нові їх різновиди. Збагачувався внутрішній світ людини — розширювалася сфера ліричної пісенності, поступово виробився її новий жанр — романс.

«Романс, — писав радянський музикознавець, академік Б. Ф. Асаф'єв, — ускладнений вид пісні, що стала інтимнішою, чутливішою щодо передачі найтонших відтінків психіки — душевних настроїв, і тому тісно пов'язаною з ліричною поезією. Романси пишуться на найрізноманітніші вірші, але головною метою композитора є прагнення передати, з більшою по можливості чуйністю, задум поета і підсилити музикою тонус поетичного твору»¹.

¹ Асаф'єв Б. В. Путеводитель по концертам. М., «Музыка», 1978, с. 115.

Термін «романс» іспанського походження. Спершу ним називали світську пісню, що виконувалася рідною, романською (іспанською), а не латинською мовою, обов'язковою на ті часи в церковному співі. Згодом цей термін поширився у країнах Західної Європи і закріпився за музично-поетичними творами для голосу з інструментальним супроводом. У нас вперше звернувся до цього жанру композитор Д. Бортнянський (1751—1825). Музика його творів на французькі тексти відзначається простою, свіжістю почуттів. У XIX ст. романс став самостійним й улюбленим видом творчості поетів та композиторів. Романсовий вірш — здебільшого невелика лірична поезія, строфічна, з наспівною інтонацією. Хоча виникнення романсу пов'язане з історією літератури, та в наші дні частіше говорять про нього як про музичний жанр. Його типові риси — переважання інтимних мотивів, деталізоване відображення почуттів і настроїв, поєднання вокальної мелодії з інструментальним супроводом. Мелодія в ньому органічніше пов'язана з текстом, ніж у пісні. Вона передає не тільки загальний характер, структуру, а й ритмо-інтонацію поетичного твору.

В музиці розвиток романсу відбувався у прямій залежності від літератури. У вокальному музичному мистецтві тісно пов'язані імена Й.-В. Гете і Ф. Шуберта, Г. Гейне і Р. Шумана, О. К. Толстого і П. Чайковського, О. Майкова і М. Римсько-Корсакова та ін. Скарбницю світової вокальної лірики неможливо уявити без музично інтерпретованих М. Глінкою поезій О. Пушкіна чи М. Лисенком — лірики Т. Шевченка.

Довгий шлях пройшов український романс, коріння якого сягає одноголосих пісень без супроводу в їх кращих лірико-драматичних зразках. Розквіт у XVIII ст. — першій половині XIX ст. ліричної поезії, захоплення інструментальною музикою, зокрема грою на бандурі, гітарі, гусях, фортепіано, сприяли формуванню пісні з супроводом, у якій помітно посилюється образна індивідуалізація, ліричне начало. Поетичне джере-

ло в цих творах відзначається легкою, дохідливою мовою, чіткою ритмікою. Термін *пісня-романс* найбільш відповідає сутності жанру, що став перехідним від народної ліричної пісні до романсу. Важливу роль у становленні та розвитку пісні-романсу відіграли українські поети XVIII ст., здебільшого музично освічені люди, а також численні невідомі автори — вихованці Київської академії, колегіумів, кобзарі, лірники та ін.

З тогочасних пісень-романсів слід насамперед назвати вокальні твори видатного українського філософа, поета і музиканта Г. Сковороди, який відіграв помітну роль у розвитку сольної пісні з супроводом. За свідченням учня поета М. Ковалицького, «Он имел особую склонность и вкус к акроматическому (чуттєвому, жалісному.— Т. Б.) роду музыки... сочинил многие песни в стихах и сам играл на скрипке, флейта-равере, бандоре и гусях приятно и со вкусом»¹. Ще за життя поета стали широко відомими його пісні-романси «Ой ти, птичко жолтобоко», «Стоит явор над горою», «Ах поля, поля зелені».

Але найпопулярнішою з пісень-романсів XVIII ст. стала «Іхав козак за Дунай» С. Климовського, що назавжди увійшла у народну мистецьку скарбницю. Важко назвати інший твір, який би так швидко поширився і сфольклоризувався у різних народів. Перші публікації його припадають на 1790-і роки. Пісня приваблює насамперед своєю наспівністю. Теплий ліризм та одвертість у вираженні почуттів кохання наближають її до романсу. Проте перевага принципу узагальненої образної типізації над індивідуальною засвідчувала пісенний характер мислення її автора. Вже на початку XIX ст. «Іхав козак за Дунай» був поширений у Німеччині, Франції, Польщі, Чехословаччині, Англії та інших країнах. Її обробляли Л. Бетховен, К. Вебер, М. Дальвімар та ін.

¹ Сковорода Г. С. Повне збір. творів. У 2-х т. К., «Наук. думка», 1973, т. 2, с. 459.

Велике значення для розвитку пісень-романсів мала творчість українських поетів-романтиків О. Афанасьєва-Чужбинського, В. Забіли, Є. Гребінки, М. Петренка та ін., які опоетизували інтимні переживання людини — любов, вірність, розлуку, — збагатили культуру вірша, щедро вводили у свої твори фольклорні мотиви. Не стилізовані пастухи й пастушки, не сентиментальні пейзажи й золотокудрі венери, а прості люди, здатні на глибокі почуття, самопожертву, ввійшли в пісенно-романсову творчість українських поетів і композиторів ХІХ ст. Мабуть, не знайдеться у нас людини, яка б не знала таких солоспівів, як «Скажи мені правду» О. Афанасьєва-Чужбинського, «Дивлюсь я на небо» М. Петренка, «Гуде вітер вельми в полі», «Не чебечи, соловейку» В. Забіли, що відзначаються емоційною щирістю, стильовою близькістю до ліричних зразків українського фольклору. З покоління в покоління переходять такі шедеври романсової лірики, як «Вечір надворі», «Ой ти дівчино заручена», «Місяць на небі», «Чи я в лузі не калина була» та інші, автори яких давно забуті, а вони — безіменні пісні-романси — живуть у пам'яті народній.

Пісня-романс виявилася надзвичайно стійкою й життєздатною. Протягом цілого ХІХ ст., коли вже на повну силу розвивався професіональний романс, музиканти-любители й далі творили пісні-романси, але їх форма зазнала глибокого інтонаційного оновлення, розширення образної палітри. Композитори шукали відповідний літературному творові ліричний характер висловлювання, конкретну структуру. Поступово вироблялися мовно-стильові засади романсу, головною ознакою якого є поглиблена індивідуалізація поетичного й музичного висловлювання. Так визрівали умови для появи класичних зразків українського камерно-вокального мистецтва.

В другій половині ХІХ ст., у зв'язку із загальним піднесенням художньо-естетичної думки, розквітом реалізму й народності, українська література, насажена генієм Шевченка,

зробила великий крок уперед, змужніла ідейно, збагатилася художніми здобутками світового значення.

Велика поезія покликala до життя широкий і могутній звукообразний потік. Композитори, що заклали основи української камерно-вокальної музики — М. Лисенко, К. Стеценко, Я. Степовий, С. Людкевич, — були першими інтерпретаторами і популяризаторами глибоко емоційної і виразно соціальної лірики Шевченка, Франка, Лесі Українки. Їхнє поетичне слово заграло новими гранями, новими інтонаційними нюансами. Найліричніший із вокальних жанрів — романс — наповнюється драматизмом, підноситься до філософського осмислення життя.

Народна за образами Шевченкова поезія покликala таку ж близьку до народної пісні мелодію. «Кобзар» став незглибимою криницею, з якої багато композиторів черпали й черпають теми та образи для своїх творів. Саме з цієї вогнистої книги в українське музичне мистецтво ввійшли соціально-визвольні теми, революційний оптимізм.

Велике значення у розвитку української вокальної музики має творчість М. Лисенка, який першим у своїх романсах із монументального циклу «Музика до «Кобзаря» Т. Шевченка» торкається громадянських мотивів, розкриває героїчні сторінки історії українського народу, порушує животрепетні проблеми сучасності.

Працюючи над поезіями Шевченка, композитор збагатив стильову систему українського романсу, розширив жанрову зону, подав нові його різновиди. Це — романс-монолог («Ой одна я, одна»), романс-коліска («Ой люлі, люлі»), пейзажна картинка («Садок вишневий коло хати»), романс-скерцо («Якби мені, мамо, наместо»), романс-балада («У тієї Катерини»), романс-дума («У неділю вранці рано»). У творчості Лисенка відбувався якісний перехід від строфічної, здебільшого елегійної за характером пісні-романсу до музично-поетичних композицій наскрізної, вільної форми.

Зверталися до поезії Шевченка й російські композитори-класики. Нагадаємо тут романси П. Чайковського («Вечер», на слова вірша «Садок вишневий коло хати»), М. Мусоргського («Гопак», «На Дніпрі»), С. Рахманінова («Дума», «Полюбилася я»).

Процес музичного освоєння поезії Шевченка, що розпочався ще за життя поета («Нащо мені чорні брови» М. Маркевича, «Думи мої» О. Рубця), продовжується й сьогодні, і то не лише українськими, але й російськими, білоруськими, грузинськими, вірменськими та іншими композиторами братніх республік. На сучасному етапі Шевченкова спадщина дістала яскраве музично-образне осмислення.

Нові образи ввійшли у творчість українських композиторів разом із натхненною поезією І. Франка, Лесі Українки, П. Грабовського.

Оцінюючи Франкову збірку «Зів'яле листя», що, за визначенням самого поета, є циклом «ліричних пісень», М. Коцюбинський писав: «Се такі легкі, ніжні вірші, з такою широкою гамою чувства і розуміння людської душі, що, читаючи їх, не знаєш, кому оддати перевагу: чи поетові боротьби, чи поетові-лірикові, співцеві кохання і настроїв... Взагалі Франко — лірик високої проби, і його ліричні вірші просяться часто в музику»¹.

Якщо на перших етапах перекладання на музику поетичних образів І. Франка композитори зверталися переважно до його лірики («Місяцю-князю» М. Лисенка, «Розвійтеся з вітром» Я. Степового, «Пісне моя» Д. Січинського, «Як почувеш вночі» Я. Лопатинського), то в позовтневий період освоюють і твори, перейняті соціальними мотивами. «Земле моя, всеплодючая мати» і «Каменярі» Я. Степового — перші зразки радянського романсу на революційну тематику.

¹ Коцюбинський М. Твори: В 4-х т. К., «Дніпро», 1979, т. 3, с. 267—268.

Знайомлячись із поезіями, що лягли в основу музичних творів, можна помітити поступове розширення й збагачення ідейно-тематичної та образно-лексичної системи романсу. Подібно до того, як він у своїх витоках живився ліричною піснею, так у XX ст. збагачувався новими темами, революційними ідеалами, істотно оновлювався ритмо-інтонаціями масової пісенності. Щодо цього показові романси на вірші Лесі Українки.

Полум'яним словом озвалася поетеса до народу в той час, «коли ще зоря не заграла». Її поезія то кликала до штурму «твердинь тиранів», то заохочувала «коритися весні» — нестримній творчій силі. Зранена людськими й особистими болями душа поетеси часом співала тужливу мелодію, але навіть у перейнятих жалем і тугою творах спалахували зблиски світлої мрії. Не помилилась-бо вона, коли, сподіваючись на кращі часи, писала:

Як я умру, на світі запалає
Покинутий вогонь моїх пісень
І стримуваний племін засіяє,
Вночі запалений, горітиме удень.
(«Як я умру, на світі запалає...»)

Радянські композитори К. Стеценко, Я. Стеновий, С. Людкевич, Ф. Надененко, Г. Майборода, Ю. Мейтус, П. Гайдамака, В. Кирейко, Л. Дичко та багато інших, звертаючись до поезії Лесі Українки, знаходили в ній споріднену із своєю музичною мовою емоційну настрівність, романтичне поривання. І тоді слово й музика починали грати безліччю інтонацій, творячи єдину мистецьку цілісність.

Автори радянських романсів розкривають світ почувань нашого сучасника. У їхніх творах струмує радість, звучить гімн оновленій землі, людському щастю.

Пригадаймо тичинівські «Гаї шумлять», які нині сприймаються у нерозривній єдності з росяно чистою, піднесеною мело-

дією Г. Майбороди, або «На майдані», що набув справді симфонічного звучання в музиці В. Косенка.

Розкутість Тичининою вірша, речитатив, поліфонічна виразність, багатство і своєрідність музичного розспіву спонукали композиторів по-новому будувати мелодичну фразу. Несподівані образи, незвичайні ритми... От хоча б рядки з «Космічного оркестру»: «Вставай, хто серцем кучерявий! Нова республіко, гради!» Хто помічав, як штопором-спіраллю випинається з-під землі трава-мурава, як стоїть вона на пагорбках уся в блиску-чо-зелених кучерях, той може лише з однієї поетичної метафори «серцем кучерявим» утворити цілий образно-асоціативний ряд. Або в тому ж вірші вираз, що став афористичним: «О земле, велетнів роди!» Мати-земля — владний потяг до сонця — радість буття — утвердження нового життя. Подібний тип художнього мислення з притаманною йому яскравою асоціативністю дуже близький музикантові.

Особливо привабливим для композиторів виявився Тичинин цикл «Пастелі». До нього зверталися П. Козицький, К. Данькевич, а в наші дні — Л. Грабовський, Л. Дичко, Г. Ляшенко, І. Карабіц. І кожен з них знайшов свій ключ, подав власне прочитання цієї лірико-філософської поезії.

Чималий вплив на розвиток українського радянського романсу справили творчість М. Рильського, який зізнавався, що він народився швидше музикантом, аніж поетом; тільки потім сталося так, що слово заступило музику.

Його вірші, наповнені специфічно «омузиченими» образами, підкоряють своєю мелодійністю, внутрішнім відчуттям ритму, гармонійною рівновагою цілого і деталей. Це — «Яблука доспіли», «На білу гречку виали роси», «Проса покошено» та ін.

Дуже близька музиці своєю щирістю, інтимно довірливою інтонацією глибоко лірична поезія В. Сосюри. Вона відзначається особливою ладотональністю, в основі якої прозора легкоти́в образів, м'який міно́р запитальних речень, утверджен-

ня чистих і світлих почуттів: «За що я так тебе кохаю? Скажи мені...». У Сосюриній поезії органічно злилися буяння життя і найтонші порухи душі, радість і смуток: «Я той же, що колись, душа моя зелена, а за вікном летить і пада жовтий лист».

Композитори довго «підступали» до його поезій, мовби боячись порушити своїм дотиком їхню внутрішню музику. Кращі романси на слова В. Сосюри, що з'явилися в останні роки у П. Гайдамаки, В. Рибальченка, М. Жербіна, В. Губаренка та інших, підтверджують, що вірші поета-лірика знаходять цікаве тлумачення у камерно-вокальному мистецтві.

Так само поступово, слідом за піснями, входить у романсову лірику близька до фольклору Малишкова поезія. Його образне, містке слово знайшло глибоке осмислення у творчості Ю. Мейтуса.

Буває, що композитор складає сам одночасно слова і музику. Цікаві зразки таких романсів подає А. Кос-Анатольський. Особливо популярні його «Ой піду я межі гори», «Солов'иний романс», «Соловей і троянда».

Дотримуючись внутрішньої, відчутної поетами архітектоники, композитори успішно інтерпретують твори Д. Павличка, Б. Олійника, В. Коломійця, І. Драча, В. Коротича та інших, шукають нових принципів музичної драматургії, засобів виразності, необхідних для розкриття близьких психології сучасників тем, образів.

У поезії прагнення до філософського осмислення явищ дійсності, поглибленого розкриття характеру людини, її емоційних виявів зумовили укрупнений показ героя, появу творів з експозицією не одного, а кількох образів. Об'єднання віршів у цикли набрало відчутної художньої місткості, концепційних і структурних особливостей, які в свою чергу не могли поминути композитори. В музиці ХІХ ст. з'явилися перші вокальні цикли Л. Бетховена, Ф. Шуберта, Р. Шумана. Вони засвідчили новий

етап у розвитку образно-тематичної сфери романсу. Сутність вияву художньої логіки окремих ліричних мініатюр, об'єднаних у вокальному циклі, полягала в їх взаємодії на рівні ідейно-драматургійної цілості. Всезростаючий інтерес поетів і композиторів до циклізації творів дозволяв різнобічно осмислювати сюжет, сміливо вводити емоційні контрасти, збагачувати найтоншими нюансами основний ліричний образ.

Образно-структурними особливостями відзначаються циклічні твори українських композиторів. Серед них насамперед слід згадати вокальний цикл М. Лисенка на вірші Г. Гейне в переспівах українських поетів, що складався з чотирнадцяти романсів і двох дуетів (найпопулярніший з них — «Коли розлучаються двос», елегійна мелодія якого сповнена типових для українського романсу хвилеподібних, пластичних мотивів мінорного звучання). У вітчизняному камерно-вокальному мистецтві дожовтневого періоду твори М. Лисенка були єдиним зразком тлумачення віршів Г. Гейне у формі драматургічно і конструктивно цілісного вокального циклу.

Барвистою гамою почуттів висвічують ліричні цикли Я. Степового «Пісні настрою» на слова О. Олеса і «Три вірші» М. Рильського, в яких передано не тільки душевний стан людини, але й авторське ставлення до подій у житті ліричного героя. Яскравими зразками багатоманітності музичних тлумачень є, наприклад, поетичні цикли «Сім струн», «Мелодії» Лесі Українки, «Енгармонійне» П. Тичини.

Розширюються тематична й ідейна сфери романсової музично-поетичної творчості. Незаперечний її вплив на виховання художньо-естетичних смаків людей. Романс був і залишається сьогодні одним з найулюбленіших у народі вокальних жанрів. Його річище здатне умістити неспадаючу повільно-весняних почуттів, вияви людських страждань і надій.

Тамара БУЛАТ



Вєір надєорї, нч настїгнє,
 Вїдїу, дїєчїно, сєрцє бажєє! (2)

Зїронькї яснї нєбо покрїтї,
 Вїдїу, дїєчїно, сєрдєнькє мїєє! (2)

Дїє подїєвїтєсь в кєрї оцї,
 Стєн тєї обнєтї тонкїї дїєчїї, (2)

Глєнїтї в лїчкє бїлє чудєє,
 Нє косї дєєгї, нє чорнї брєвї. (2)

Вїдїу дє мєнє, гєлїбкє мїлє,
 Бїдїу лїбїтї єїк дє мєгїлї! (2)

ВЄІР НАДВОРІ



Гєї, нєїд лїє тємнєнькїї зєлєнє лїщїнє,
 Зєтєлє мї в дїшї чорнєбрївє бїлєвїнє,
 Вїдїу, сєрдєнє, глєзнь — зїркє згєє,
 Сїрїнїї мїєзнь в рїднїх гєрєх —
 нєшє єєє крєєє. (2)

Гєї, рєзнїщїє є гєлєє нє єєїє пєлєнїнїє,
 Зєснїєєє нїснїє рєкєє мєїє дїєчїнїє,
 Кєїтєчїє зїрєє, в косї зєлїтєє,
 Оцї лєєкєєє-лїчкєє, сєрцє зєлєтєє. (2)

Гєї, євєєкї Кєрїєтї нє євнїї змєрї,
 Тєкї мєїє лїбєкї, щє нємє тїє є євїтї нєрї:
 Рїкї дє нєрєї, нєгї дє тєнїє,
 Лїтєє тї крєщє є нє знєєє зє мєїє Анїє. (2)

ГЄІ,
 ПОНІД ЛІЄ ТЄМНЄНЬКІИ



ДІВЧИНО КОХАНА,
ІДИ СЯДЬ КОЛО МЕНЕ



Дівчино кохана, іди сядь коло мене,
Розагуки настав уже час...
Іди сядь, посмінем, одянешись з тобою, } 2
І я поцілую ще раз.

Бо заєтра я їду в далеку чужину,
Не знаю, чи вернусь, чи ні,
А може, дівчино, без тебе загину } 2
В далекій чужій стороні.

А може, дівчино, полюбити другого,
Захочеш багато буть,
За золоту частя, голубко, не киниш. } 2
І ласки твої всі помпирь.

Ти виїдеш і станеш отам біля хати,
Згадаеш про ласки мої,
Згадаеш про край той, куди я поїхав. } 2
І чи замалачить тебе.

МІСЯЦЬ НА НЕБІ



Місяць на небі, зіроньки сяють,
Тако по морю човен плаває.
В човні дівчина нісно сніває. } 2
А козак чуже, серденько мре.

Нісня та мила, нісня та любов,
Все про кохання, все про любов,
Як ми любувались та й розійшлись. } 2
Тепер навіки зійшлись знов.

Ой ой, ой, ой, ой дівчи,
Темні, як нічка, ясні, як день.
Ви ж мені, ой, вік екорогали,
Де ж ви наєчувались зводити людець? } 2



КОЗАК ОДІЖДЖАС,
ДІВЧИНОНЬКА ПЛАЧЕ

Козак од'їжджас,
Дівчинонька плаче:
«Куди їдеш, козаче?
Козаче-соболю,
Візьми мене із собою
На Вкраїну далеку!» } 2
«Дівчинонько мила,
Що ж будеш робити
На Вкраїні далекій?»
«Буду хустки прати,
Зеленого жита жати
На Вкраїні далекій!» } 2
«Дівчинонько мила,
Що ж будеш ти їсти
На Вкраїні далекій?»
«Сухарі з водою,
Аби, серце, з тобою
На Вкраїні далекій!» } 2
«Дівчинонько мила,
Де ж будеш ти спати
На Вкраїні далекій?»
«В степу під вербою,
Аби, серце, з тобою
На Вкраїні далекій!» } 2



ОЙ НЕ СВИТИ,
МІСЯЧЕНЬКУ

Ой не світи, місяченьку,
Не світи нікому,
Тільки світи миленькому,
Як іде додому! (2)

Світи йому ранесенько
Та й розгонюй хмари,
А як же він іншу має,
То й зайди за хмари! (2)

Світив місяць, світив ясний
Та й зайшов за хмару,
А я, бідна, гірко плачу —
Зрадив мене милий. (2)



*ОЙ ЗІЙДИ, ЗІЙДИ,
ЯСЕН МІСЯЦЮ*

*«Ой зійди, зійди,
Ясен місяцю,
Як млиновеє коло!
Ой вийди, вийди,
Серце-дівчино,
Та промов до мене слово!»*

*«Ой і рада б я
Та виходити
І з тобою говорити,
Так судять-гудять
Вражії люди,
Хотять же нас розлучити!*

*Ой не бий, мати,
Ой не лай, мати,
Та не роби каліченьки.
Зав'яжи очі
Темної ночі
Та веди до річеньки!*

*А як приведеш
Та до річеньки,—
Розв'яжи карі очі:*

*Нехай гляну я
Та подивлюся,
З світом білим попрощаюся!*

*Ой світе ясний,
Світе прекрасний,
Як на тобі тяжко жити.
Ой іще тяжче
Молодесенькій,
Не нажившись, умирати!»*





ОЙ НЕ ЦВІТИ БУЙНИМ ЦВІТОМ,
ЗЕЛЕНИЙ КАТРАНЕ

Ой не цвіти буйним цвітом, зелений катране,
Тяжко-важко на серденьку, як вечір настане.

Ступай, коню, ступай, коню, з гори кам'яної
До тієї дівчиноньки, що чорнії брови.

«Як не хочеш, дівчинонько, дружиною бути,
То дай мені таке зілля, щоб тебе забути».

«Єсть у мене таке зілля, росте біля току,
Як дам тобі напитися,— забудеш до року.

«Єсть у мене таке зілля біля перелазу,
Як дам тобі напитися,— забудеш одразу.

Єсть у мене таке зілля, росте біля хати,
Як дам тобі напитися, й забудеш, як звати».

«Буду пити, буду пити і краплі не впущу,
Хіба тоді я забуду, як очі заплющу».



ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ

Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці,
Бо на вечорницях дівки чарівниці!
Одна дівчина чорнобривая
Та й чарівниченька справедливая.

У неділю рано зілля копала,
А у понеділок переполоскала,
А у вівторок зілля варила,
А в середу рано Гриця отруїла.

Прийшов четвер — та вже Гриць умер.
Прийшла п'ятниця — поховали Гриця.
А в суботу рано мати дочку біла:
«Нащо ти, дочко, Гриця отруїла?»

«Ой мати, мати, жаль ваги не має,
Нехай же Гриць разом та двох не кохає!
Нехай він не буде ні їй, ні мені,
Нехай достанеться він сирій землі!»

Оце тобі, Грицю, я так ізробила,
Що через тебе мене мати біла!
Оце ж тобі, Грицю, за теє заплаता —
Із чотирьох дощок дубовая хата!»



ОЙ НЕ ШУМИ, ЛУЖЕ

*Ой не шуми, луже,
Зелений байраче!..
Не плач, не журися,
Молодий козаче!* } 2

*Не сам же я плачу,—
Плачуть карі очі,
Що нема спокою
Ані вдень ні вночі.* } 2

*Сусіди близькїї —
Вороги тяжкїї:
Не дають ходити.
Дівчину любити.* } 2

*Я ж буду ходити,
І буду любити,
Ще й до себе візьму,
Буду з нею жити!* } 2



*ОЙ ТИ, ДІВЧИНО
ЗАРУЧЕНАЯ*

*«Ой ти, дівчино зарученая,
Чого ж ти ходиш засмученая?»
«Ой ходжу, ходжу, засмученая,
Що не за тебе зарученая!»*

*«Ой ти, дівчино, словами блудиш,—
Сама не знаєш, кого ти любиш!»
«Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю, з ким жити маю!»*

*«Ой ти, дівчино-чарівниченько,
Причарувала моє серденько!»
«Якби ж ти так знав із сіней до хати,
Як я умію всіх чарувати!»*

*У мене чароньки — чорні брівоньки,
Моя принада — сама молода;
У мене чароньки завжди готові —
Білес личенько і чорні брови!»*

Ой у полі вітер віє,
 А жито полове,
 А роззяк дієтини та й вірненько любить,
 А зайнять не поспе.
 Ой тям її не займає,
 А що сватати має,
 Ой тям же він ой та й не горнеться,
 А що слави боїться.
 Сидить голуб на черешні,
 А голубка на вшиті,
 Ой скажи, ой скажи, серце дічино,
 А що в тебе на мислі.

ОЙ У ПОЛІ ВІТЕР ВІЄ



Ой я нещасний, що жая дітну?
 Полюбив дічуну, та й не можу взяти,
 Тим не можу взяти, що заручена,
 Доле ж моя, доле, доле нещасна!
 Хлопче-молодче, який ти аєдащо —
 Задумає женитися, сам не знаєш нащо!
 Бідеш ти, небоже, долю проклинати,
 Бідеш кудакаму савозі утратити!
 Виначеш ти очі, та не знайдеш долі,
 Сам же ти загнеш, як бабина в полі!
 Нащо тобі, хлопче, жінка чорноока?
 А роззяка жінка — шобая біля бока!

ОЙ Я НЕЩАСНИЙ



Спать мѣнѣ хочеться,
 І сон мене не бере,
 Та нікому пригорниги
 Молодої мене.
 Нехай мене той гонить,
 А хто мене вірно любить,
 Нехай мене пригортає,
 Хто коханя в серці має!
 Ох, ох, ох, ох,
 Хто коханя в серці має!
 Із-під хмизу на ніч іду,
 Аж луна по хаті іде,
 А хто мене вірно любить,
 Той на нечї знайде.
 Я на ніч, а він за мною —
 Урвиюся з головою,
 Відчепуся, преноганнїй!
 Пігується незгарниїй!
 Ох, ох, ох, ох,
 Пігується незгарниїй.

СПАТЬ МЕНІ
 НЕ ХОЧЕТЬСЯ



Жар, мати, канїстїцю,
 Жар, мати, бїрряку,
 Ой жаль менї покидати
 Чорноморських козаків.
 Пісти ж мене, моя мати,
 На вїдїлицю погуляти,
 На вїдїлицю погуляти,
 Коли хочеш зятя мати!
 Ох, ох, ох, ох,
 Коли хочеш зятя мати!
 2





Ой завернися та ймися,
На свою мамлю хочь подивляюся. (2)

«Ой не вертайся та не емцайся,
Ти ж мені, серденько, и так сподобався. (2)

Ой там крунця нід перааом,
Вмємось, серденько, обоє разом. (2)

Моя хистина шовками шита,
Утрємось, серденько, хочь бидь бита. (2)

Витиме мати, знати, за що:
За тебе, серденько, не за ледяшю!» (2)

СОНЦЕ НИЗЕНЬКО



Сонце низенько, єщир багенько,
Види до мене, мое серденько! (2)

Ой види, види, та не барися,
Мое серденько розвеселася. (2)

Ой види, види, серденько Ланю,
Серденько, рибонько, дорогий круштало! (2)

Ой види, види, не бійсь морозу,—
В твої ніженьки в шапочку вложу! (2)

Через річеньку, через болато
Подай річеньку, мое золоті! (2)

Через річеньку, через бустрюю,
Подай річеньку, подай другую! (2)

Ой бода, бода, який я вдався,—
Бріє через річеньку, та не емцався. (2)



СТАВОК ЗАСНУВ

*Ставок заснув. В вечірній тиші
Вітрець ласкавої весни
Листочки підихом колише
І навіває мрійні сні. (2)*

*Ставок заснув. Крізь темні далі
Блискучі сяють зірочки,
І до небес у тихім жалі
Підводять голови квітки. (2)*

*Ставок заснув. Лілеї білі
Завмерли тихо на воді...
Душа, збентежена в спокої,
В цю ніч забудеться на мить. (2)*



ТАМ, ДЕ ЯТРАНЬ
КРУТО В'ЄТЬСЯ

*Там, де Ятрань круто в'ється,
Де по камінню біжить,
Там дівчина, а як зветься,—
Козак знає та мовчить.*

*Ой ти, дівчино, щаслива:
В тебе батько й мати є,
Рід великий, хата гарна
Ще й у хаті всього є.*

*А я бідний, безталанний,
Степ широкий — то мій сват,
Шабля, люлька — вся родина,
Сивий коник — то ж мій брат.*



*ТА НЕ ЖУР МЕНЕ,
МОЯ МАТИ*

*Та не жур мене, моя мати,
Бо я й сам журюся,
Ой як вийду за ворота,
Од вітру валюся.*

*Ой осідлаю кониченька,
Коня вороного,
Нехай несе в чисте поле
Мене молодого.*

*В чистім полі тирса шумить.
Катран зеленіє...
В чистім полі своя воля,
Що й серце німіє.*



ТЕРЕН ЦВІТЕ

*Терен цвіте, терен цвіте,
Листя опадає;
Хто в любові не знається, } 2
Той горя не знає.*

*А я молоденька
Вже горя зазнала,
Вечероньки недоїла. } 2
Нічки недоспала.*

*Візьму кріселечко,
Сяду край віконця,
Іще очі не дримали, } 2
А вже сходить сонце.*

*Хоч дримайте, не дримайте —
Не будете спати:
Десь поїхав мій миленький } 2
Іншої шукати.*

*Очі мої, очі,
Що ви наробили?
Кого люди обминали, } 2
Того полюбили.*



ЧЕРВОНАЯ
КАЛИНОНЬКА

Червоная калинонька,
Білес деревце,
Чом не ходиш, не говориш,
Моє миле серце? (2)

Ой як мені, моя мила,
До тебе ходити?
Кругом живуть воріженьки,
Нас будуть судити. (2)

Нехай судять, нехай рядять,
Вони про те знають;
Прийде тая годинонька,
Вони й перестануть. (2)

Над моїми воротами
Та чорная хмара,
А на мене молодую
Безвинная слава. (2)

Ой я тую чорну хмару
Пером розмахую,
Пережила поговори,
Переживу й славу. (2)



ЧИ Я В ЛУЗІ
НЕ КАЛИНА БУЛА

Чи я в лузі не калина була,
Чи я в лузі не червона була?
Взяли ж мене поламали
І в пучечки пов'язали —
Така доля моя! } 2
Гірка доля моя! }

Чи я в полі не травиця була,
Чи я в полі не зелена росла?
Взяли ж мене покосили
І на сіно посушили —
Така доля моя! } 2
Гірка доля моя! }

Чи я в полі не пшениця була,
Чи я в полі не зерниста була?
Взяли ж мене та й пожали
І в снопочки пов'язали —
Така доля моя! } 2
Гірка доля моя! }

Чи я в батька не дитина була,
Чи я в батька не кохана була?
Взяли ж мене заміж дали
І світ мені зав'язали —
Така доля моя! } 2
Гірка доля моя! }



ЧОВЕН ХИТАЄТЬСЯ

*Човен хитається серед води,
Плеще о хвилі весло,
В місячнім сяйві біліють сади,
Здалека видно село.*

*Люба дівчино, прийди, прийди,
Забудем деннеє зло!* } 2

*Човен по воді вихитується,
Козак в дівчини випитується:*

*«Чом в тебе, дівчино,
Очка чорнесенькі?»
«Від темної пічки,
Мій милесенький».*

*Човен хитається серед води,
Плеще о хвилі весло,
В місячнім сяйві біліють сади,
Здалека видно село.*

Люба дівчино, прийди, прийди, } 2
Забудем деннеє зло!

*Човен по воді вихитується,
Козак в дівчини випитується:*

*«Чом в тебе, дівчино,
Уста солоденькі?»
«Щоб ти цілував їх,
Мій милесенький».*



ЧОТИРИ ВОЛН НАСХ В

Чотру волн насх я
 У зеленому гаючкы,
 Знашое собі мави дрыгу,
 Запаше мя ланочко.

Гей, воли мой,
 Гей, воли мой, сей!

Запаше мя ланочко.

Чотру воли насх я,

На нух тусови арма.

Нащо, Иванкы, ти чылаеа

Мое билае аучко дарма?

Гей, воли мой,

Гей, воли мой, сей!

Мое билае аучко дарма?

Стыльки раз його чылаеа,

Стыльки е неби зирок багы.

Бодаи, Иванкы, ти не чылаеа,

Як за тобое зирко наачы.

Гей, воли мой,

Гей, воли мой, сей!

Як за тобое зирко наачы. Ой!



СЕМЕН
КЛИМОВСЬКИЙ

ІХАВ КОЗАК ЗА ДУНАЙ

*Іхав козак на Дунай,
Сказав: «Дівчино, прощай!
Ти, конику вороненький,
Неси та гуляй!»*

*«Постій, постій, козаче,
Твоя дівчина плаче,
Як ти мене покидаєш,—
Тільки подумай!»*

*«Білих ручок не ламай,
Ясних очок не стирай,
Мене з війни зі славою
К собі очікуй!»*

*«Не хочу я нікого,
Тільки тебе одного,
Ти будь здоров, мій миленький,
А все пропадай!»*

ГРИГОРІЯ
СКОВОРОДА

*АХ ПОЛЯ,
ПОЛЯ ЗЕЛЕНІ*

*Ах поля, поля зелені,
Поля цвітами распецренні!
Ах, долини, яри,
Круглі могили, бугри!*

*Ах ви, вод потоки чисті!
Ах ви, берега трависті!*

*Ах, ваші волоса, ви, кудрявіє леса!
Жайворонок меж полями,
Соловейко меж садами;
Тот, виспрь летя, сверчит, а сей на ветвях
свистит.*

*А когда взойшла денница,
Свищет в той час всяка птица,
Музыкою воздух растворенный шумит
вокруг.*

*Только солнце выникает,
Пастух овцы выганяет,
И на свою свирель выдает дрожливый трель.
Пропадайте, думы трудны,
Города премноголюдны!
А я з хлеба куском
Умру на месте таком.*



ОЙ ТИ,
ПТИЧКО ЖОЛТОБОКО

Ой ти, птичко жолтобоко,
Не клади гнізда високо,
Клади ж його низько в ямці,
Ховай діток у зеленій травці!

От ястреб над головою
Висить, хоче ухватить,
Вашею живе он кров'ю,
От, от, когті он острит.



СТОИТ ЯВОР
НАД ГОРОЮ

Стоит явор над горою,
Все киває головою,
Буйні вітри повівають,
Руки явору ламають. } 2

А вербочки шумят низько,
Волокут мене до сна,
Тут тече поточок близько, } 2
Видно воду аж до дна.

На що ж мені замишляти,
Що в селі родила мати?
Нехай у тих мозок рветься, } 2
Кто високо в гору дметься.

А я буду собі тихо
Коротати милий вік,
Так мине мене все лихо — } 2
Щаслив буду чоловік.

Віють вітри, віють буйні, аж дерева гнутьсь;
 Оу ян болить мое серце, а сабови не аютьсь. (2)

Трачу аїта в лютім горі і кінця не бачу,
 Тільки тоді і поагша, як ншком поаичу. (2)

Не поарагать сабови щастя, серцю агате биде,
 Хто щастяе биде хоть часочок, поєтк не аабуде. (2)

Єсть же аюди, що і моїи ааєдидють доаї:
 Чи щастяеа ж та буаїнка, що росте у поаї? (2)

Що на поаї, на нісочку, без роси на сонці?
 Тьажко жити без маого і в своїи сторонаці! (2)

Де ти, мааїи, чорнобруаїи? Де ти? Озавіські!
 Як я, бідна, тит горюю, прудіи подувєські! (2)

Поаєтїа б я до тебе, та криваць не маю,
 Щоб подаче, як без тебе а горя вусухаю. (2)

До кого ж я прїзгорнїсь і хто прїзгорнїдуть,
 Коли темер нема того, якїи мене аюбує. (2)

ВІЮТЬ ВІТРИ, ВІЮТЬ БУЙНІ

ІВАН
 ПОТІЛІВЄВЬСЬКІЙ



ЧОГО Ж ВОДА КАЛАМУТНА

Чого ж вода каламутна, чи не хвіля збуаа?
 Чого ж і я смутна темер, чи не мати буаа? (2)

Мене ж мати та не буаа — самі сабови ааютьсь;
 Од маого аюдеї нема, од неаюба шуютьсь. (2)

Прудіи, мааїи, подувєські, якїи темерю мурїи!
 Ту хоть в серці, но од тебе берїть мою рїчку. (2)

Сїти, мааїи, сїаєт мене од аютой нааєтїи!
 За неаюбом коап бїдї, то мїшїи пронаєтїи! (2)



СОНЦЕ НИЗЕНЬКО

Сонце низенько,
Вечір близенько,
Спішу до тебе, лечу до тебе,
Моє серденько! (2)

Ти обіцялась
Мене вік любити,
Ні з ким не знатись і всіх цуратись,
А для мене жити. (2)

Серденько моє!
Колись ми обоє
Любились вірно, чесно, примірно
І жили в покої. (2)

Ой як я прийду,
Тебе не застану,
Згорну я рученьки, згорну я біленькі
Та й нежив я стану. (2)



ВІКТОР
ЗАБІЛА

НЕ ЩЕБЕЧИ, СОЛОВЕЙКУ

Не щибечи, соловейку,
На зорі раненько,
Не щибечи, малюсенький, }
Під вікном близенько. } 2

Твоя пісня дуже гарна,
Ти гарно співаєш,
Ти щасливий спарувався }
І гніздечко маєш... } 2

А я, бідний, безталанний,
Без пари, без хати,
Не досталось мені в світі }
Весело співати. } 2

Ти лети, співай тим людям,
Котрі веселяться.
Вони піснею твоєю }
Будуть забавляться. } 2

А мені така пісня
Душу розриває;
Дужче б'ється моє серце, }
Аж дух замирає. } 2



ГУДЕ ВІТЕР ВЕЛЬМИ В ПОЛІ

*Гуде вітер вельми в полі,
Реве, ліс ламає;
Плаче козак молоденький,
Долю проклинає.
Гуде вітер вельми в полі,
Реве, ліс ламає;
Козак нудиться, сердешний,
Що робить, не знає.
Гуде вітер вельми в полі,
Реве, ліс ламає;
Козак стогне, бідолаха,
Сам собі гадає:
«Ревеш, вітре, да не плачеш,
Бо тобі не тяжко,
Ти не знаєш в світі горя,
Так тобі й не важко.
Тобі все одно, чи в полі,
Чи де ліс ламаси,
Чи по морю хвилю гониш,
Чи криші здираєш:
Солом'яні і залізні —
Яку не зустрінеш,
Снігом людей замітаєш,
В полі як застигнеш.»*

*Одірви ж од серця тугу,
Рознеси по полю!..
Щоб не плакався я, бідний,
На нещасну долю!
А коли цього не зробиш,
Кинь мене у море,
І зо мною хай погоне
Моє люте горе».*



НІ, МАМО,
НЕ МОЖНА НЕЛЮБА ЛЮБИТЬ

«Ні, мамо, не можна нелюба любити!
Нещасна доля із нелюбом жити.
Ох, тяжко, ох, важко з ним рін розмовляти!
Хай лучше я біднє всеє вік дієвляти!»

«Хіба ж ти не бачиш, яка я стара?
Мені в домовини аягати пора.
Як очі закрию, що буде з тобою?»

«Останешся, доно, одна, сиротою!»

«Ой мамо, голубко, не няя, не рудай,
Готуй пушники і хустки вишивай.
Нехай за нелюбом я щастя утрачу;
Ти будеш всеєа, одна я заплачу!»

«Ген там, на моголі, хрест божий стоїть,
Під ним рано й вечір матиця кивають:
«О боже мій милуї! Що я наробила!
Дочку, як хотіла, із світа згубила!»

ВЕСНІВКА

Цітка дрібная
Могила неньку,
Весну раненьку:
«Нене рідная!
Воду ми волю —
Дай мені долю,
Шоб я зацвіла,
Весну ажєкрасила,
Шобу я була,
Як сонце, ясна,
Як зірка, красна,
Шобу-м згорнула
Весну світ до себе!»
«Доно, голубко!
Жає мені тебе,
Гарная любо,
Во вухор свисне,
Мороз потисне,
Биря зажде, —
Краса жариє,
Личко зорниє,
Головоньки свисниш,
Листоньки зронит, —
Жає серцю биде!»



ЧОВЕН

Заграло, запінілось синєє море,
І буйнії вітри по морю шумлять,
І хвиля гуляє, мов чорнії гори
Одна за другою біжать.
Як темная нічка, насупились хмари,
В тих хмарах, мов голос небесної кари,
За громом громи гуркотять.

І грає, і піниться синєє море,
Хтось човен на море пустив,
Бурхнув він по хвилі, ниряє на волі,
Од берега геть покотив;
Качається, бідний, один без весельця.
Ох, жаль мені човна, ох, жаль мого серця!
Чого він під бурю поплив?

Ущухнуло море, і хвилі вляглися;
Пустують по піні мавки;
Уп'ягь забілили, уп'ягь простяглися
По морю кругом байдаки;
Де ж човен дівався, де плавле мій милий?
Мабуть, він не плавле, бо онде по хвилі
Біліють із його тріски.

Як човнові море, для мене світ білий
Ізмалку здавався страшним;
Да як заховатися? Не можна ж вік цілий
Пробути з собою одним.
Прощай, мій покою, пускаюсь у море!
І, може, недоля і лютеє горе
Пограються з човном моїм.



Щоб вітру поцїлу,
Голосити, жайбїтише,
Поки не заснїду,
Пач же, серце, нячте, оцї,

Нехрещенї дїту.
А на вітах гойдаються
Заянїї віту,
Аж по водї позїгала

Вєрба похмїлясь;
А над самою водою
Вїту рознїстїла...
Яє широкя сорупна

Водї позичає.
Яє у Днїпра вєселочка
Сонечко сїдає,
Розкажи, яє за горою

В неволї з тобою.
Поговорим тихесенько
Зїбду над горою,
Зоре моя вєчїрня,

ЗОРЕ МОЯ ВЄЧІРНЯ

ТАРАС
ШЕВЧЕНКО

Щоб понесла буйнєсеннїкї
За сїнєє морє
Чорнявоку арпацївоку
На лотєє горє!





НАЩО МЕНІ ЧОРНІ БРОВИ

*Нащо мені чорні брови,
Нащо карі очі,
Нащо літа молодії,
Веселі, дівочі?
Літа мої молодії
Марно пропадають,
Очі плачуть, чорні брови
Од вітру линяють.
Серце в'яне, нудить світом,
Як пташка без волі.
Нащо ж мені краса моя,
Коли нема долі?
Тяжко мені сиротою
На сім світі жити;
Свої люди — як чужії,
Ні з ким говорити;
Нема кому розпитати,
Чого плачуть очі;
Нема кому розказати,
Чого серце хоче,
Чого серце, як голубка,
День і ніч воркує;*

*Ніхто його не питає,
Не знає, не чує.
Чужі люди не питають —
Та й нащо питати?
Нехай плаче сиротина,
Нехай літа трагить!*



ТУМАН, ТУМАН ДОЛНОЮ

Туман, туман долиною,
Добре жити з родиною,
А ще краще за горою,
З дружжиною молодю.

Ой піду я темним гаям,
Дружжиноньки пошукую,
«Де ти? Де ти, озвися!»
Привіду, серце, привітнися.

Нумо, серце, лущатися
Та поїдем вішатися,
Щоб не знали батько й мати,
Де жи будем почуватися».

Одружжися, заховалясь,
Бодай була не кохалась,
Леще було б самій жити,
Як з тобою в світі бутись.



ОЙ ОДНА В ОДНА

Ой одна я, одна,

Як балабонька в полі,

Та не дає мені бог

Ані щастя, ні долі.

Тільки дає мені бог

Красу — карії очі,

Та й ти випалакала

В самотині дівочій.

Ані братика я,

Ні сестрички не знала,

Маж чужим зросла,

І зросла — не кохалась!

Де ж дружина моя,

Де ви, добрі люди?

Іх нема, я сама.

А дружини й не буде!





НА ВГОРОДІ КОЛО БРОДУ

На вгороді коло броду
Барвіно́в не сходить.
Чомусь дівчина до броду
По воду не ходить.
На вгороді коло тину
Сохне на тичині
Хміль зелений, не виходить
Дівчина з хатини.
На вгороді коло броду
Верба похилилась.
Зажурилась чорнобрива,
Тяжко зажурилась.
Плаче, плаче та ридає,
Як рибонька б'ється...
А над нею, молодою,
Поганець сміється.



САДОК ВИШНЕВИЙ
КОЛО ХАТИ

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
Співають ідучи дівчата,
А матері вечерять ждуть.

Сім'я вечера коло хати,
Вечірня зіронька встає,
Дочка вечерять подає,
А мати хоче научати,
Так соловейко не дає.

Поклала маги коло хати
Маленьких діточок своїх;
Сама заснула коло їх.
Затихло все, тільки дівчата
Та соловейко не затих.

Якби мені, мамо, наместо,
 То пішла б я заєвтра на місто,
 А на містї, мамо, на містї
 Грає, мамо, музика тріста.
 А дівчата з парубочками
 Ліцуються. Мамо! Мамо!
 Безтааланна я!

Ой нідь я богу помолюся,
 Та нідь я у найми наймися,
 Та куню я, мамо, черевки,
 Та найми я трістї музички.
 Нехай люди не здивують,
 Як я, мамо, потанцюю.
 Доглянько моя!

ЯКБИ МЕНІ, МАМО,
 НАМІСТО



Ой люлі, люлі, моя дитино,
 Вдень і вночі.
 Підеш, мій сину, по Україні,
 Нас каєнучи.
 Сину мій, сину, не каєни тата,
 Не помяни.
 Мене, прокляту, я твоя мати,
 Мене каєни.
 Мене не стане, не іди між люди,
 Іди ти в гай;
 Таї не сміває її бацьку не буде,
 Там і гуляй.
 Наїдеш у гай тию каєнну,
 То її пригогорниць,
 Бо я любила, моя дитино,
 Її колись.
 Як нідеш в селі, у тії хату,
 То не жипиць.
 А як побачиш з дівчатами матір,
 То не дивиць.
 То не дивиць.

ОЙ ЛЮЛІ, ЛЮЛІ





ТАКА Ї ДОЛЯ

Така її доля... О боже мій милий!
За що ж ти караєш її, молоду?
За те, що так щиро вона полюбила
Козацькїї очі?.. Прости сироту!

Кого ж їй любити? Ні батька, ні неньки:
Одна, як та пташка в далекім краю.
Пошли ж ти їй долю, — вона молоденька,
Бо люди чужїї її засміють.

Чи винна ж голубка, що голуба любить?
Чи винен той голуб, що сокіл убив?
Сумує, воркує, білим світом нудить,
Літає, шукає, дума — заблудив.



ЄСТЬ НА СВІТІ ДОЛЯ

Єсть на світі доля,
А хто її знає?
Єсть на світі воля,
А хто її має?
Єсть люди на світі —
Сріблом-золотом сяють,
Здається, панують,
Ні долі, ні волі!
З нудьгою та з горем
Журан надівають,
А плакати — сором.
Возьміть срібло-золото
Та будьте багаті,
А я візьму сльози —
Лихо вилити;
Затоплю недолю
Дрібними сльозами,
Затопчу неволю
Босими ногами!
Тоді я веселий,
Тоді я багатий,
Як буде серденько
По волі гуляти!



НЕ ЖЕНИСЯ НА БАГАТІЙ

Не женися на багатій,
Бо вїжене з хати,
Не женися на убогій,
Бо не будеш спати.
Оженись на вольній волі,
На козацькій долі;
Яка буде, така й буде,
Чи гола, то й гола.
Та ніхто не докучас
І не розважас —
Чого болить і де болить,
Ніхто не питає.
Удвох, кажуть, і плакати
Мов легше неначе;
Не потурай: легше плакати,
Як ніхто не бачить.



УТОПТАЛА СТЕЖЕЧКУ

Утоптала стежечку
Через яр,
Через гору, серденько,
На базар.
Продавала бублики
Козакам,
Вторговала, серденько,
П'ятака.
Я два шаги, два шаги
Прошила,
За копійку дудника
Найняла.
Заграй мені, дуднику,
На дуду,
Нехай своє лишенько
Забуду.
Отака я дівчина,
Така я!
Сватай мене, серденько.
Вийду я.



У ПЕРЕТИКУ ХОДИЛА

*У перетику ходила
По орізи,
Мірошника полюбила
Для потізи.
Мельник меле, шеретус,
Обернеться, поцілує
Для потізи.*

*У перетику ходила
По опеньки,
Лимаренка полюбила,
Молоденька.
Лимар кичку зашиває,
Мене горне, обнімає,
Молоденьку.*

*У перетику ходила
Я по дрова
Та бондаря полюбила,
Чорноброва.*

*Бондар відра набиває,
Мене горне, пригортає,
Чорноброву.*

*Коли хочеш добре знати,
Моя мати,
Кого будеш попереду
Зятем звати, —
Усіх, усіх, моя мамо,
У неділеньку зятями
Будеш звати.*



ЯКБИ МЕНІ ЧЕРЕВНИК

Якби мені черевник,
То ніша б я на музику,
Горенько моє!
Черевник не має,
А музика грає, грає,
Жагало заважає!
Ой ніду я боца подем,
Пошукую свою долю,
Доленько моє!
Глянь на мене, чорнобриву,
Моя доле неграждана,
Безтаданна я!
Дівчаточка на музиках,
У червоних черевниках,—
В світом нуджю,
Без розкоші, без любові,
Зношю мой чорні брови,
У наїмах зношю!



ОИ ПО ГОРІ
РОМАН ЦВИТЕ

Ой по горі роман цвите,
Долонною козак іде,
Та у журбю питається:
«Де та доля питається?»
Чи то в шинках з багачами?
Чи то в стінах з чужаками?
Чи то в полі на роздолох
З вітром віється по волах?»
Не там, не там, друже-брате,
У дівчухи в чужій хаті,
У дитинчухи та в хустині
Захована в новій скрині.



ОН СТРІЧКА
ДО СТРІЧКИ

Ой стрічка до стрічки,
Мережано три нічєнки,
Мережано, вшиваю,
У неділю поглядаю.

Ой наахотка-червчаточка,
Дивується, дівчаточка,
Дивується, парубку,
Занорозькі козаку.

Ой дивується, ащяється,
А з іншим вичається,
Подавані пушнічки...
Отакє-то, козаку!



ВЯ МАЮ В ЖИРТИСЯ

Вя маю я жиртися,
Докучати людям,
Підй собі світ за очі —
Що буде, те й буде.
Найдй дою — одряжися,
Не найдй — втомаюся,
Та не продамся нікому,
В найми не наймися.
Пшов же я світ за очі,
Доя захищаюся;
А воленьки люди добрі
І не торгуюаю,
А без торгів закупиваю
В далеку неволю...
Щоб не посало такє зілля
На нашому полю.



Хто догає, розпитає,
На старість поможє?
Мамо моя, доле моя!
Боже милуї, боже!
Подуєся, тонаєнько,
Я нема — аманчеш
До сїд сонця раницьнько,
Щоб ніхто не баче.
Росту ж, серце-тонаєнько,
Все єгорю та єгорю;
Плаваї, плаваї, лебедонько,
По синьому морю!



ПЛАВАЙ, ПЛАВАЙ,
ЛЕБЕДУНЬКО



Плаваї, плаваї, лебедонько,
По синьому морю,
Росту, расту, тонаєнько,
Все єгорю та єгорю!
Росту тонка та висока,
До самої хмару,
Снутаї бога, чи діжду я,
Чи не діжду напу?
Росту, расту, подуєся
За синє море.
На тїм боуї — моя доля,
На сїм боуї — горе.
Там дець мушї чорнобривї
По полях сїязє,
А я наачу, аїта трачу,
Ного вугаждано.
Кажу бому, мое серце,
Що сміються люди;
Кажу бому, що загинуї,
Кому не прудже.
Сама хочє мене мати
В землю затовати...
А хто ж її гововоньку
Будє догаждати?

Сонце заходить, гори чорніють,
 Пташечка тихе, поєє німіє,
 Радіють люди, що одночипитъ,
 А я дивлюся... і серцем ани
 В темний садочок на Україну.
 Лину я, ани, думу гадаю,
 І ніби серце одночипає.
 Чорніє поєє, і гаї, і гори,
 На сунє небо виходить зоря.
 Ой зорє! зорє! — і савозі канитъ.
 Чи ти зішла вже і на Україні?
 Чи очі карі тебе шукують?
 На небі сунім? Чи забываютъ?
 Коли забуду, бодай заснижу,
 Про мою доленьку щоб і не чули.

СОНЦЕ ЗАХОДИТЬ,
 ГОРИ ЧОРНИЮТЬ



Закрувала возуленька
 В аєленому гаї,
 Заналакала дівчинонька —
 Дружину немає.
 А дієчи молодіи
 Веселіи аїта,
 Якъ кєіточки за вододо,
 Пачувуть з свого світа.
 Якби буди батько, мати
 Та буди б багати,
 Було б кому полюбити,
 Було б кому взяти.
 А то немає, сиротою
 Отак і загину,
 Дивуючи в самотині,
 Де-небудь від тинном.

ЗАКРУВАЛА ВОЗУЛЕНЬКА



ОН ТРИ ШЛЯХИ ШИРОКІІ

Одъ три шляхи широкіі
Докуну зійшлася.
На чужини з України
Брати позійшлася.

Покунуи стару матір,
Той жінку покунуе,
А той сестру. А найменшиї —
Молоду дівчину.

Посадила стара мати
Три ясени в полі.
А невістка посадила
Високу тополя.

Три ясени посадила
Сестра при долинї...
А дівчина заручена —
Червону калину.

Не пруніялась три ясени,
Топоя есугаа,
Поесугаа три ясени,
Калина зов'яла.



Не вертаються три брати.
Маче стара мати,
Маче жінка з диточками
В неоплачені хати.

Сестра маче, иде шукати
Братів на чужини...
А дівчину заручени
Кладуть в домовину.

Не вертаються три брати,
По світи багряють,
А три шляхи широкіі
Терном заростають.



Подується — серце не;
Кругом ні душини!
Одна, одна, як супота
На чужині, гини!

Чужак іде, подується,
Та її головою схилить;
Чабан вранці з сонливою
Саде на моголи.

Стан високій, ауст широкій —
Нащо звалити?
Кругом поле, як те море
Широкє, синє.

По дорозі втер єв,
Гляє по ною,
Край дороги гнє топою
До самого доу.

ПО ДІРОВОІ ВІТЕР ВИЄ



Ої маю, маю і ноженькят,
Та ні з ким, матінко, потанцювати,
Та ні з ким, серденько, потанцювати!

Ої маю, маю і рученькят...
Нікого, матінко, та обнімат,
Нікого, серденько, та обнімат!

Ої маю, маю я оченькят...
Нікого, матінко, та оглядат,
Нікого, серденько, та оглядат!

ОИ МАЮ, МАЮ Я ОЧЕНЬКЯ



Зацвіла в долині
Червона калпа,
Нібу засміялась
Дівчина — дитина.
Любо, або стало,
Пташечка зраділа
І защебетала.
Почула дівчина
І в білій світліні
З біленької хати
Вийшла погуляти
У гай на долинці.
І ввійшов до неї
З зеленого гаю
Козак молоденький;
Піаге, вітає,
І підуть по долині,
І підуть співати.
Вн діточок двоє,
Під тую калпичу
Пруццати, посідати
І поцілуватись.
Вкого ж ми раю
У бога багаса?

ЗАЦВІЛА В ДОЛИНІ



Я не нездужаю, нірокю,
А щось такеє бачить око,
І серце жде чогось. Болють,
Болють, і нааче, і не спить,
Мов негодована дитина.
Лихоті, тязької години,
Мабуть, ти ждеш? Добра не жди,
Не жди сподіваной воли —
Вона заснула: цар Микола
Її прускає. А щоб вігдуть
Хиренну волю, треба жаром,
І ромадною обух ставить,
Іа добре вигострить сокирку —
Іа її заходиться вже вігдуть.

Я НЕ НЕЗДУЖАЮ, НІРОКУ



СЕМЕН
ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ

МІСЯЦЮ ЯСНИЙ

*Місяцю ясний,
Зірки прекрасні,
Божії очі,
Ви в темні ночі,
Вас я благаю,
Грудь облегчіте,
Вість принесіте
З рідного краю!
Орленьку сизий,
Соколе бистрий,
Що вік на волі
В завидній долі...
Вас я благаю,
Грудь облегчіте,
Вість принесіте
З рідного краю!
Тихий Дунаю,
Зелений гаю,
Хвилі кипучі,
Вітри могуті,
Вас я благаю,
Грудь облегчіте,
Вість принесіте
З рідного краю!*



ПРИЛИНЬ, ПРИЛИНЬ

*Прилинь, прилинь, козаче мій,
 Ти мій коханий,
Тебе давно чекаю я.
 І я люблю,
І серце важко стискається з жалю,
Ох, і в нерідному цьому краю!*

*Орле, друже сизокрилий,
Обгорни мене крилом,
Ми полинемо в край веселий,
Що прослався над Дніпром.*

*Там ми зів'ємо кубельце
У вишневому садку.
Там ніхто нас, моє серце,
Не розлучить до віку! (2)*



ОЙ КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

*Ой казала мені мати
І приказувала,
Щоб я хлопців у садочок
Не принаджувала.
Ой мамо, мамо, мамо,
Не принаджувала.
Посилала мене мати
До криниченьки.
Та принеси, моя доню,
Та водиченьки.
Ой мамо, мамо, мамо,
Та водиченьки.
Ой пішла я до ставочка,
Забарилася.
На козака молодого
Задивилася.
Ой мамо, мамо, мамо,
Задивилася.
Розмовляла з козаченьком
Цілу ніченьку,
Ой пом'яла фартушину
Та й новісіньку.*

*Ой мамо, мамо, мамо,
Та й новісіньку.
Ждала, ждала мене мати,
Не діждалася,
А я собі у ставочку
Полоскалася.
Ой мамо, мамо, мамо,
Полоскалася.*



СКАЖИ МЕНІ ПРАВДУ

Скажи мені правду, мій добрий козаче,
Що діяти серцю, як серце болять.
Як важко астогне, як гірко замлаче,
Як дуже без щастя воно защемиль?
Як горе, мов терен, всю душу поколає,
Кому одчуждаєсь од тебе гіє,
І ти, як сучее перекотилоє,
Не знаєш, куди тебе вітер несе?
«Е, ні,— кажеш мовчки.— Скоснешу булану,
Хоч рано і вечір водою поий,—
Не зазевеніє; кохай сиротини,
А матери і батька не бачити їм».
От так і на світі: хто рано почуйє,
Як серце астогне, як серце здохне,
Той рано і замлаче, а доля шуктєйє:
Поманить-поманить, та і геть полине.
А можна ж утерпів, як яснеє сонце
Висне, і засяє для миру всього
І сяєне до тебе в йогоє віконцє?
Освітнєш, а дивешся єсе на йогоє.

ЧОРНІ БРОВИ, КАРІ ОЧІ

Чорні брови, карі очі,
Темні як нічка, ясні як день!
Очі очі, очі, очі дієочі,
Де ж єи наєчулиєсь зводити людець? } 2

Вас і немає, а єи мов туга,
Сєтутьє є душ, як дєи зорі,
Чи є вас гулта якаєь ортута, } 2
Чи, може, сираєдї єи знахарі?

Чорні брови — стрічки шовковєи,
Всє б тільки єамі я любуєєсь.
Карі очі, очі дієочі,
Всє б тільки я дивєсь на вас! } 2

Чорні брови, карі очі
Страшно дивєтьєсь нід час на вас:
Не будєш спати ні єдєнь ні єночі, } 2
Всє будєш думати, очі, про вас.

МИХАЙЛО
ПЕТРЕНКО

ДИВЛЮСЬ Я НА НЕБО

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю:
Чому я не сокіл, чому не літаю?
Чому мені, боже, ти крилець не дав?
Я б землю покинув і в небо злітав...
Далеко за хмари, подалі від світу,
Шукать собі долі, на горе привіту
І ласки у зірок, у сонця просить,
У світі їх яснім все горе втопить.
Бо долі ще змалку здаюсь я не любий.—
Я наймит у неї, хлопцюга прибудний;
Чужий я у долі, чужий у людей;
Хіба ж хто кохає нерідних дітей?..



ВЗЯВ БИ Я БАНДУРУ

Взяв би я бандуру
Та й заграв, що знав
Через ту бандуру
Бандуристом став.

А все через очі,
Коли б я їх мав,
За ті карі очі
Душу б я віддав.

Марусино, серце,
Пожалій мене,
Візьми моє серце,
Дай мені своє.

Де Крим за горами,
Де сонечко сяє,
Там моя голубка
З жалю завмирає.

Взяв би я бандуру
Та й заграв, що знав.
Через ту бандуру
Бандуристом став.

ЛЕОНІД
ГЛІБОВ

СТОІТЬ ГОРА ВИСОКАЯ

Стоїть гора високая,
Попід горою гай,
Зелений гай, густесенький,
Неначе справді рай.

Під гаєм в'ється річенька...
Як скло, вода блищить;
Долиною зеленою
Кудись вона біжить.
Край берега, у затишку,
Прив'язані човни;
А три верби схилилися,
Мов журиються вони,
Що пройде любе літечко,
Повіють холода,
Осиплеться їх листячко
І понесе вода.
Журиюся я над річкою —
Біжить вона, шумить,
А в мене хиле серденько
І мліє, і болить.
Ой річечко, голубонько!
Як хвилечки твої —
Пробігли дні щасливі
І радощі мої...



До тебе, моя річенько,
Ще вернеться весна;
А молодість не вернеться,
Не вернеться вона!..
Стоїть гора високая,
Зелений гай шумить;
Співають пташки голосно
І річечка блищить.
Як хороше, як весело
На білім світі жить!..
Чого ж у мене серденько
І мліє, і болить?
Болить воно та журиється,
Що вернеться весна,
А молодість... не вернеться,
Не вернеться вона!..



ТИ НЕ МОЯ

Ти не моя, дівчино дорога,
 І не мені краса твоя;
 Віщує думонька смутна,
 Що ти, дівчино, не моя!

Ти не моя. За ащко гарне
 Справаляє хтось коłodія...
 Мої ж аїта проходять марне,
 Бо ти, дівчино, не моя!..

Ти не моя! І брови чорні
 Муає ітшиї, а не я,
 І ітшиї хтось тебе пругорне,
 А ти, дівчино, не моя!..

Ти не моя, та що ж я маю?
 Чум похалявся тобі і я?
 Чуба аїт тим, що ты кохаю...
 А ти, дівчино, не моя!

Я БАЧУ, ЯК ВІТЕР
БЕРІЗКУ ЗЛОМИВ

Я бачу, як вітер берізку зломив,
 Коріння порише, гілля покрутив...
 А аустя не в'яло і селіже було,
 Аж поки за гору вже сонце зайшло.

Я бачу, як серниї ністреліє стрілець,
 Заааааа, бідна, приїшов ії кінєць,
 Боротся з смертю було ії неміч,
 Одначе боролась, поки зайшла ніч.

Я бачу: металік поранений майє,
 Круацьє небудте на сонці він єрє;
 Ще трощки пожити — на думці було,
 І може, і пожив би, так сонце зайшло.

На світлі у кожного сонце своє...
 Любенько і живеється, як сонечко є;
 А згасне те сонце — і жити шкoda:
 На світлі без сонця вже пропада.

Зо мною постанає дружжина моя,
 Зостаєся на світлі без сонечка я,
 Одначе на себе я смерть не зову,
 А з серцем позбутим живу та і живу!..

Я заб'ється їй серденько,
Я дієча вітхне тязженько,
Я замлачуєть чорні очі,
Вертай, вітре, к поагночі!..

А я мене поабудя
Та нелюба прусорнуя,
То розвіється край доани,
Не вертаєся з України!..

Вітре віе, вітре віе,
Серце тижуть, серце мліе,
Вітре віе, не вертає,
Серце з жааю аємпрає.



ПОВІЙ, ВІТРЕ,
НА ВКРАЇНУ



Повіи, вітре, на Вкраїну,
Де покнуге я дієчнугу,
Де покнуге карі очі!..
Повіи, вітре, з поагночі!..

Між ярми там доани,
Там біленькая хатуна;
В тій хатні гоаубонька,
Гоаубонька-дієчнонька!..

Повіи, вітре, до сїд сонця,
До сїд сонця, край віконця;
Край віконця постїа біа,
Постїа біа, дієча мїає.

Зігннугеся нїшком-тїшком
Над рїм'януи, біаи аичком;
Над тїм аичком зігннугеся,
Чи снугь мїаа — поагнугеся.

Я снугь мїаа, не збїднугеся,
Ти насадай, з кїм любнугеся,
З кїм любнугеся, і кохнугеся,
І кохнугеся прусягааєся!..

СИДІР
ВОРОБЄВИЧ

НАД ПРУТОМ У ЛУЗІ

Над Прутом у лузі хатчина стоїть,
Живе там дівчина хороша, як цвіт.
В її очі — зірниці, що світять вночі;
Побачиш їх, хлопче, — вмирай і мовчи!

Над Прутом у лузі не місяць зійшов,
То хлопець до кралі-дівчини прийшов;
Солодка розмова із уст їх плінє, —
Тихенько дрімучий Прут лугом тече.

Над Прутом у лузі барвінок вже рвуть,
До шлюбу віночки дівчата плетуть,
В хатчині заграли і скрипка, і бас,
А гості співають: «Веселість у нас».



СОНЦЕ СЯ СХОВАЛО

Сонце ся сховало
За високі гори,
Тихо все дримає:
Луг, діброва, бори.
Дзвіночок там чути,
Місяць небом сяє,
В байраці миленько
Соловей співає. } 2

Вітрець потягає,
Потічок шепоче,
Яскраво сіяють
Зорі серед ночі.
Дримає береза.
Заснула смерека,
Чути лиш флюяру
Вівчарську здалека. } 2

Світ, мов церков божа,
Мирно, тихо всюди.
Від тяжкої праці
Знемоглися люди.
А місяць, мов сторож,
Ходить небом тихо,
Тішиться, що кождий
Забув своє лихо. } 2

ОЙ У САДУ, НА ВИШЕНЦІ

Ой у саду, на вишенці,
Соловейко щebetав;
Під вишнею козаченько
Дівчиноньку улецав:
«Не йди, мила, за другого,
Пожди мене, молодого».
Дівчинонька гірко плаче,
Соловейко все те баче
Та щebetече:
Тьох, тьох, тьох!.. (3)

«Чого ж тужиш, чого плачеш,
Серце розриваєш?
Чи вже ж мене, молодого,
Не вірно кохави?
Не плач, мила, я вернуся,
Тоді з тобою одружуся...»
Дівчинонька гірко плаче,
Соловейко все те баче,
Та й щebetече:
Тьох, тьох, тьох!.. (3)



Не вернувся козаченько,
Помер на чужині,
Поховали чужі люди
В чужій домовині.
А дівчина, як зачула,
До вишеньки прилинула.
Тужить, в'яне, гірко плаче.
Соловейко все те баче
Та й щebetече:
Тьох, тьох, тьох!.. (3)



МИХАЙЛО
СТАРИЦЬКИЙ

НІЧ ЯКА МІСЯЧНА

*Ніч яка місячна, зоряна, ясна,
Видно, хоч голки збирай...
Вийди, кохана, працю зморена,
Хоч на хвилиночку в гай.*

*Сядемо вкупочці ми під калиною —
І над панами я пан...
Глянь, моя рибонько, — срібною хвилею
Стелиться в полі туман.*

*Ти не жахайся, що ніженьки босії
Змочиш в холодну росу...
Я ж тебе, вірна, аж до хатиноньки
Сам на руках віднесу.*

*Небо неміряне, зорями сіяє,
Всюди безмежна краса...
Поміж тополями сипле, мов зорями,
Чиста краплиста роса.*

*Ти ж не лякайся, що люди підслухають
Тиху розмову твою:
Нічка спустилася, всіх сном окутала —
Ані шелёсне в гаю.*

ІВАН
ФРАНКО

РОЗВІЙТЕСЯ З ВІТРОМ

*Розвійтеся з вітром, листочки зів'ялі,
Розвійтеся, як тихе зітхання!
Незгоєні рани, невтишені жалі,
Завмерлеє в серці кохання.*

*В зів'ялих листочках хто може вгадати
Красу всю зеленого гаю?
Хто визнає, який я чуття скарб багатий
В ті вбогії вірші вкладаю?*

*Ті скарби найкращі душі молодій
Розтративши марно, без тямі,
Жебрак одинокий, назустріч недолі
Піду я сумними стежками.*



БЕЗМЕЖНЕЄ ПОЛЕ

*Безмежнеє поле в сніжному завою,
Ох, дай мені обширу й волі!
Я сам серед тебе, лиш кінь підо мною
І в серці нестерпнії боли.*

*Неси ж мене, коню, по чистому полю,
Як вихор, що тутка гуляє,
А чень, утечу я від лютого болю,
Що серце моє розриває.*



ОЦЕ ТАЯ СТЕЖЕЧКА

*Оце тая стежечка, де дівчина йшла.
Що з мого сердечка щастя унесла.*

*Ось туди пішла вона, та гуляючи,
З іншим своїм любчиком розмовляючи.*

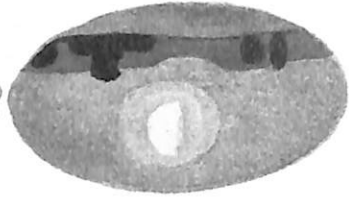
*І мов нурок перли ті на морському дні,
Скванно так мій слух ловив всі слова її.*

*Оце тая стежечка ізвивається,
А у мене серденько розривається.*

*Залягло на дні його те важке чуття:
Тут навіки згублений змисл твого буття.*

МІСЯЦЮ-КНЯЗЮ

Нічкою темною
Тако павету ти
Стежкою таямною...
Ніжно халопочеться
Водитише море,
Так в нім і хочеться
Зжити з серця горе.
Місяцю-князю,
Ти, чарівниченьку!
Сміток на твоюму
Вісномум аличеньку.
Із невозвідної
Стежки погідної
Важко гаядти тобі
В море бездонне,
В людськості гідної
Горе безсонне.
Місяцю-князю!
В нітьмі будищого,
Знаєш, ти шукаєш
Зілля цілющого,
Зілля, що літ чаете
З-за райських меж...
Ох, і коли ж ти те
Зілля найдеш?..



ОИ ТИ, ДІВЧИНО,
З ГОРІХА ЗЕРНЯ

Ой ти, дівчино, з горіха зерна,
Чом твоє серденько — ромоче терня?
Чом твої усточки — тута молута,
А твоє серце остре, як брута?
Чом твої очі сяють тям чаром,
Що то запалиє серце пожаром?
Ох, ті очі темніші ночі,
Хто в них задується, и сонця не точі!
І чом твої усті — дая мене скрута,
Серце бентежить, як буря лота?
Ой ти, дівчино, ясняя зорі!
Ти мої радощі, ти моє горе!
Тебе видуючи, любити мушу,
Тебе кохаючи, загублю душу.





ТВОИ ОЧИ — ЯК ТЕ МОРЕ

Твої очі — як те море

Сирокілине, світляне:

Серця мого даєне горе,

Мое пашунка, в них тоне.

Твої очі — мое рипучя

Чуста на перловім дні,

А надія, мое зрпущя,

З них пробацкые мєні.



ПРИВИТ ТОБИ,
МИ ДРУЖЕ ВІРНИИ, ГАЮ

Привіт тобі, ми друже вірний, гаю,
повірнуку моїх найкращих дум!
Все чисте, ясне, що луш в серці маю,
надухав сєйку замах твої і шук.

На твоїх полянах, в відлюднім лїаю
я розсунув сєї жаць, гудє сєї сук;
у твоїх замках, немачє в раю,

окружєнаєся молодєчий ум.

Під скуп можгнїх конарє дубоєух
скадаєсь першї мої нїснї,
смабїї вїдгукї твоїх нїсєнь чудоєух.

А в гупї рєє, як спомї наєїснї
амаму твоїх вєаєтнїє коронї,
у твоїх крїтєках шукєє я охоронї.



ЧОГО ЯВЛЯЄТЬСЯ
МЕНІ

Чого являєшся мені
У сні?
Чого звертаєш ти до мене
Чудові очі ті ясні,
Сумні,
Немов криниці дно студене?
Чому уста твої німі?
Який докір, яке страждання,
Яке несповнене бажання
На них, мов зарево червоне,
Займається і знову тоне
У тьмі?

Чого являєшся мені
У сні?
В житті ти мною згордувала,
Моє ти серце надірвала,
Із нього визвала одні
Оті ридання голосні —
Пісні.
В житті мене ти й знать не знаєш,
Ідеш по вулиці — минаєш,
Вклонюся — навіть не зирнеш
І головою не кивнеш,

Хоч знаєш, знаєш, добре знаєш,
Як я люблю тебе без тям,
Як мучуь довгими ночами
І як літа вже за літами
Свій біль, свій жаль, свої пісні
У серці здавлюю на дні.
О, ні!
Являйся, зіронько, мені
Хоч в сні!
В житті мені весь вік тужити —
Не жити.
Так най те серце, що в турботі,
Неначе перла у болоті,
Марнів, в'яне, засиха, —
Хоч в сні на вид твій оживає,
Хоч в жалоцях живіше грає,
По-людськи вільно віддиха,
І того дива золотого
Зазнає, щастя молодого,
Бажаного, страшного того
Гріха!



КАМЕНЯРІ

Я бачив дивний сон. Немов передо мною
Безмірна, та пуста, і дика площина.
І я, прикований ланцюгом залізним, стою
Під височенною гранітною скалою,
А далі тисячі таких самих, як я.

У кожного чоло життя і жаль порили,
І в оці кожного горить любові жар,
І руки в кожного ланці, мов гадь, обвили,
І плечі кожного додолу ся схилили,
Бо давить всіх один страшний якийсь тягар.

У кожного в руках тяжкий залізний молот,
І голос сильний нам згори, як грім, гримить:
«Лупайте сю скалу! Нехай ні жар, ні холод
Не спинить вас! Зносить і труд, і спрагу,

і голод,
Бо вам призначено скалу сесю розбити».

І всі ми, як один, підняли вгору руки,
І тисяч молотів о камінь загуло,

І в тисячні боки розприскалися штуки
Та відривки скали; ми з силою розпуки
Раз по раз гримали о кам'яне чоло.

Мов водопаду рев, мов битви гук кривавий,
Так наші молоти гриміли раз у раз;
І п'ядь за п'ядею ми місця здобували;
Хоч не одного там калічили ті скали,
Ми далі йшли, ніщо не спинювало нас.

І кожний з нас те знав, що слави нам не буде,
Ні пам'яті в людей за сей кривавий труд,
Що аж годі підуть по сій дорозі люди,
Як ми проб'єм її та вирівняєм всюди,
Як наші кості тут під нею зогниють.





У ДОЛИНИ СЕЛО ЛЕЖИТЬ

*У долині село лежить,
Понад селом туман дрижить,
А на горбі край села
Стоїть кузня немала.
А в тій кузні коваль клепле,
А в коваля серце тепле,
А він клепле та й співа,
Всіх до кузні іззива:
«Ходіть, люди, з хат, із поля!
Тут кусться краща доля.
Ходіть, люди, порану,
Вибивайтесь з туману!»*

*Та тумани хитаються,
Понад селом згущаються,
Розляглися по полях,
Щоб затьмити людям шлях.*

*Щоб закрити їм стежини
Ті, що вгору йдуть з долини,
В тую кузню, де кують
Ясну зброю замість пут.*

УЛЯНА
КРАВЧЕНКО

*ОДНА ПІСНЯ
ГОЛОСНЕНЬКА*

*Одна пісня голосненька, а друга німа,
Потонула край серденька
До самого дна.*

*А я тут голосную людям передам,
А другу, ту, німую,
Вчує бог лиш сам.*

В ЧАРАХ КОХАННЯ

*В чарах кохання моє дівування
Хочу я вільно, як пташка, прожити;
Вільне кохання і вільне обрання,
Серденьку воля, як хоче любити!*

*Шкода й розмови: святої любові
Силою в серце не можна вложити...
Поки шовкові чорнітимуть брови —
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!*

*Той мені шепче... Той руки цілує,
Той тут навколішки смирно стає,
Той мені вірші любовні віршує,
Той аж поклони, мов богові, б'є...*

*З них же один мені бачиться всюди,
До одного тільки серце лежить...
Поки горять мої полум'ям груди —
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!*

*Нащо питати, якого кохати?
Серденько зразу вгадало само.
Нащо шукати, которий багатий? —
Там, де багатство, там певне ярмо.*



*Ненька зітхає, а батенько лає;
Слава недобра про мене біжить...
Суд-пересуд... Але все те минає.
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!*

*Що тут і батько, і рідная мати?
Що тут всі родичі, що увесь мир?
Все мені байдуже! Годі й казати!..
Байдуже глум і людський поговір!*

*Серденько б'ється, і ниє, і рветься,
В грудях гарячих пала і дрижить...
Поки аж молодість красна минеться,
Дайте-бо жить мені, дайте-бо жить!*



ПАВЛО
ГРАВОВСЬКИЙ

ОБРАЗ КОХАНОЇ

I
ТИ

Такої ніжної, святої,
Такої рідної, як ти,
Такої шурої, простої,
Важє, мабуть, бiльше не знайти.
Таку не часто свинеш окож,
Такою тiльки що мартить...
А раз зустрінеш ненароком —
Наєкш долю озарить!

II

ВСЕ ТОВИ

Доки сонця, доки світлу,
Доки раслу, доки цвітлу —
В radoшax, жипрi:
Серця крапці почування,
Ширі, світлі порваннiя,
Душy — все тоби!

123

ЛІНЦЬОВА
ЧАРНА

В ВРЬЮ В КРАСУ

В ерпю в красу,
Красі я покляняюсь:
Од віку в мурові вона керпе есім,
Бо щастя є краса, краса є також щастя,
Немає розділу, немає спані їм.
В жипривей час живляюсь надією тією,
Що є надібрiднiшому і шупилому зерні
Все ж є захована жува, едупка сипа:
Із-нід снiгiє вона вoскрeснє наєснi.
А ту, що мур живуть і рухом існоєня,
Що дужча розжж, що гпе в жуах крoв,
Ту сипу дженю без жаю точу етратить:
Кому бракє сир, кому бракє щастя,
Хто наачє, етраскoдє, тому oдoж янобoє.

122

ВОЛОДИМИР
САМІЙЛЕНКО

ВЕЧІРНЯ ПІСНЯ

Тихесенький вечір
На землю спадає,
І сонце сідає
В темнесенький гай.
Ой сонечко ясне,
Невже ти втомилосьь,
Чи ти розгнівилось?
Іще не лягай!

Світи ще годину,
Бо рано ще спати,
Милуй нас, як мати,
Теплом обгортай.
Ой сонечко ясне,
Невже ти втомилосьь?
Чи ти розгнівилось?
Іще не лягай!

Без тебе так страшно
І темно надворі,
Хоч місяць і зорі
Освітять наш край.



Ой сонечко ясне,
Невже ти втомилосьь,
Чи ти розгнівилось?
Іще не лягай!

Не слухає сонце,
За гору сідає
І нам посилає
На всю ніч — прощай!
Ой сонечко ясне,
Невже ти втомилосьь,
Чи ти розгнівилось?
Іще не лягай!



МИКОЛА
ЧЕРНЯВСЬКИЙ

ТИХО-ГОЙДАЮТЬСЯ

Тихо гойдаються в синьому морі іскорки-зорі,
Ніби купається в хвилі блискучій рій їх
летючий.

Скелі здіймаються, ще неостиглі, темні, похилі.
В чорнім міжгір'ї десь світло палає і погасає.

Чуєте пісню на тихому морі, в синім
просторі?..

Слухайте: ось вона знов обізвалась і увірвалась.
Човен малюється в морі на хвилі геть
за півмилі.

Хто, безталанний, там хоче вловити долю
у сіті?..

Тихо купаються в синьому морі іскорки-зорі.
Тихо гойдається піна там ніжна,
вся білосніжна.

Пісня далека ледве лунає, мов замирає...
Хай йому судиться в ніч цю вродливу
доля щаслива!



СТЕП

Степ і степ, один без краю,
Аж до моря берегів,
Без озер, річок, без гаю,
Тільки з купами стогів.
Ні гайочку, ні лісочку,—
Всюди — спалена земля...
Не шепоче в холодочку
Срібновода течія.
А коли, бува, з громами
З моря хмари налетять,
Степ охрестять блискавками,
Над ланами прогрімлять,—
Він прокинеться, проснеться,
Груди грому підставля;
Заговорить, засміється
Враз до неба вся земля.
Мертвий степ. Його громами
Тільки й можна розбудить...
Так нехай же над ланами
Грім бажаний загромить!..

ЛЕСЯ
УКРАЇНКА

ГЕТЬТЕ, ДУМИ,
ВИ, ХМАРИ ОСІННІ

*Гетьте, думи, ви, хмари осінні!
Тож тепера весна золота!
Чи то так у жалю, в голосінні
Проминуть молодії літа?*

*Ні, я хочу крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Жити хочу! Геть думи сумні!*

*Я на вбогім сумнім перелозі
Буду сіять барвисті квітки,
Буду сіять квітки на морозі,
Буду лить на них сльози гіркі.*

*Я на гору круту крем'яную
Буду камінь важкий підіймать
І, несучи вагу ту страшную,
Буду пісню веселу співать.*

*В довгу, темную нічку невидну
Не стулю ні на хвильку очей,
Все шукатиму зірку провідну,
Ясну владарку темних ночей.*



*Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні!*





НЕ СПІВАЙТЕ МЕНІ
СЕЇ ПІСНІ

*Не співайте мені сеї пісні,
Не вражайте серденька мого!
Легким сном спить мій жаль у серденьку,
Нащо співом будити його?*

*Ви не знаєте, що я гадаю,
Як сиджу я мовчазна, бліда.
То ж тоді в мене в серці глибоко
Сяя пісня сумная рида!*



НЕ ДИВИСЯ НА МІСЯЦЬ
ВЕСНОЮ

*Не дивися на місяць весною,—
Ясний місяць наглядач цікавий,
Ясний місяць підслухач лукавий,
Бачив він тебе часто зі мною
І слова твої слухав колись.
Ти се радий забудь? Не дивись,
Не дивися на місяць весною.*

*Не дивись на березу плакучу,—
На березі журливес віття
Нагадає тобі лихоліття.
Нагада тобі тугу пекучу,
Що збратала обох нас колись.
Ти се радий забудь? Не дивись,
Не дивись на березу плакучу.*



СЛОВО

Слово, чому ти не твердая криця,
Що серед бою так ясно іскриться?
Чом ти не гострий, безжалісний меч,
Той, що здійма вражі голови з плеч?

Ти моя щира, гартована мова,
Я тебе видобуть з піхви готова,
Тільки ж ти кров з мого серця проллеш,
Вражого ж серця клинком не проб'єш...

Вигострю, виточу зброю іскристу,
Скільки достане снаги мені й хисту,
Потім її почеплю при стіні
Іншим на втіху, на смуток мені.

Слово, моя ти єдина зброе,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може, в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів.

Брязне клинок об залізо кайданів,
Піде луна по твердиням тиранів,
Стрінеться з брязкотом інших мечей.
З гуком нових, не тюремних речей.

Месники дужі приймуть мою зброю,
Кинуться з нею одважно до бою...
Зброе моя, послужи воякам
Краще, ніж служиш ти хворим рукам!



Досить невідбана думка моряла,
 Моє пташка у квітці замкнута од світа,
 Нісня по воли даєно не алтаа,
 Прудоркана тугою, жалям прубута.
 Час, моя нісне, у світ погулати,
 Розпривати крульця, пошарпани горем.
 Час, моя нісне, по воли бігати,
 Посагтатъ, як вітер засрає понад морем.
 Паунь, моя нісне, як хвиля хибкая,—
 Вона не пугає, куди вона лупне;
 Лунь, моя нісне, як чайка прудкая,—
 Вона не боїтсья, що є морі загине.

ДОСІТЬ НЕВІДБАНА ДУМКА МОРЧАЛА



Хотіла б я ніснею стати
 У свою хвилящину яснуну,
 Щоб вільно по світі літати,
 Щоб вітер розносив луни.
 Щоб сестъ аж нід ясні зорі
 Полашту снігом дзвінким,
 Части на хвилі прозорі,
 Бігати над морем хибким.
 Лунааи б тоді мої мрії
 І шастя мое таємне,
 Мєніші, ніж зорі ясні,
 Гучніші, ніж морє гучне.

ХОТІЛА Б Я
 НІСНЕЮ СТАТИ





ГОРИТЬ МОЄ СЕРЦЕ

Горить моє серце, його запалила
Гарячая іскра палкого жалю.
Чому ж я не плачу? Рясними сльозами
Чому я страшного вогню не залю?

Душа моя плаче, душа моя рветься,
Та сльози не ринуть потоком буйним,
Мені до очей не доходять ті сльози,
Бо сушить їх туга вогнем запальним.

Хотіла б я вийти у чисте поле,
Припасти лицем до сирії землі
І так заридати, щоб зорі почули,
Щоб люди вжахнулись на сльози мої.



СМУТНОЇ ПРОВЕСНИ

Смутної провесни серед травці
Фіалки цвіт дочасний розцвітав;
Зимовим холодом повіяло з діброви,
І ніжний цвіт зів'яв!

Був вечір сумний, і на вустах у мене
Із серця поцілунок виникав.
Не повернувся ти — і любий поцілунок
Ще не розцвів... зів'яв!



*СТОЯЛА Я
І СЛУХАЛА ВЕСНУ*

*Стояла я і слухала весну,
Весна мені багато говорила,
Співала пісню дзвінку, голосну,
То знов таємно-тихо шепотіла.*

*Вона мені співала про любов,
Про молодощі, радощі, надії,
Вона мені переспівала знов
Те, що давно мені співали мрії.*



*ДИВЛЮСЬ Я
НА ЯСНІ ЗОРІ*

*Дивлюсь я на яснії зорі,
Смутні мої думи, смутні.
Сміються байдужії зорі
Холодним промінням мені.*

*Ви, зорі, байдужії зорі!
Колись ви інакші були,
В той час, коли ви мені в серце
Солодку отруту дили.*

МИКОЛА
ВОРОНИЙ

НІЧОГО, НІЧОГО...

*Нічого, нічого!.. Ні цвіту буйного,
Ні променя сонця, ні усміху з неба,
Ні сну чарівного... Нічого, нічого*

Не треба!

*Несила, несила... Бо рученька мила
Влила в моє серце отрути,
Мій рай оганьбила... Несила, несила
Забути!..*

ОЛЕКСАНДР
ОЛЕСЬ

*НЕ БЕРІТЬ
ІЗ ЗЕЛЕНОГО ЛУГУ
ВЕРБИ*

*Не беріть із зеленого лугу верби
Ні на жовті піски, ні на скелі,
Бо зів'яне вона від жаги і журби
По зеленому лузі в пустелі...*

*І сосни не несіть на зелені луги.
Бо вона засумує в долині
І засохне в воді від палкої жаги
І пудьги по далекій вершині.*

Смиоться, плачуть coloro i
 I бгѣтъ нескъамъ е спѣду:
 «Цягу, цягу, цягу ти, —
 Знае моладість не бгдѣ!»
 Ти не дивься, що бгдѣ там,
 Чи забгдѣтъ, чи зрада:
 Весна іде назустрѣчъ вам,
 Весна е сѣй часъ вамъ рада.
 На ментъ єдинийъ залашу
 Сѣй сѣмъ, думкѣ і зорѣ —
 І стрѣжнѣ въасной дѣшѣ
 Уши е шумляче море.
 Доу аетючу муть жуттѣ!
 Чарѣсь, хмѣлѣй, єнѣвѣсь
 І сѣредъ мртѣ і забгдѣтъ
 В розковѣхъ закохѣсь.
 Відбуаць зорѣ і єодѣ,
 Летѣть до хмаръ тѣманн...
 Тутъ ааютьсь пахоуѣ густѣ,
 Тамъ гнѣтьсь єрбу нѣмѣ.

СМІОТЬСЯ,
 ПЛАЧУТЬ СОЛОБИ



Вѣ іскра ще е тобѣ гопуть
 І заснѣгнѣ не єснѣла, —
 Гору! Жуттѣ — єдина муть,
 Дѣя ємрѣ ж — єчнѣсть цѣла.
 Чому ж стѣтѣ безъ рѣху ти,
 Коанъ єсь єстѣ єнѣвѣ?
 Наагодоу стрѣгнѣ зорѣтѣ:
 Бенѣетъ єсна єнѣвѣвѣ.



З журбою радість обнялась... мій сміх,
В савозах, як в жемчугах, мій сміх,
І з дивним ранком ніч залялась,
І як мені розквітти їх?!

В обіймах з радістю журба.
Одна летить, друга спить...
І їде між нами боротьба,
І думчий хто — не знаю я...

З ЖУРБОЮ
РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ



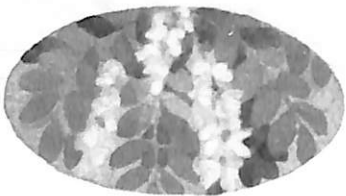
О, не дивись, що ніч така блакитна...
Що вийдеш ти, то знала ніч оця, —
І через те вона така прудітна,
Ясна і ніжна без кінця...

О, не дивись, що пахоці наєволо,
Що, мов зомлілі, дугається квітти, —
Ія ніч твоє квітчєє нуми чоло
І з нух тобі наєте вінку.

О, не дивись, що сільки аїр на небі,
Що ноці так прозора сїбіна ма, —
Ія ніч ясна єдупаєся для тебе,
Для тебе і сїбіно розанна.

О, НЕ ДИВИСЬ





ЛІТНЬОЇ НОЧІ

*Дихають тихо акації ніжні,
Злегка колишуться в сутіні срібній,
Дивляться мовчки на місяць, на зорі,
Дивляться в світ, ним ясним зачаровані...*

*Чом я, скажіть, не акація ніжна,
Нащо думки мене спалюють, мучать?!
Чом я не можу забутись остільки,
Щоб лише міг я дивитись і дихати?..*



ДОЛИНИ СПЛЯТЬ

*Долини сплять, а я на горах
Один на цілу ніч стою,
Шукаю в небі, в добрих зорях.
Зорю недобрую свою.
Шукаю я, щоб їй віддати
Назад усі дари її,
І тут на горах заридати,
І сльози виплакати свої.*

Онісночі аїстри в саді розцвіли...
 Умилась росою, вінки одягну,
 І стала рожевого ранку чекати,
 І в радізній барвіє життя зупинити...

І марпан аїстри в розквітнім місці
 Про трави тоєкові, про сонячні дні,
 І в мріях веселася їм казка ясна,
 Де квітти не в'януть, де вічна весна...

Там марпан аїстри в саді веселі,
 Там марпан аїстри і ждали весни...
 А ранок стривав їх холодним дощем,
 І на каке десь вітер в саді за квітцем...

І егедіан аїстри, що вкочало — тюрма...
 І егедіан аїстри, що жити дарма,—
 Схилилась і ємерла... І тут, як на сміх,
 Засявало сонце над тринасти ітл...

АІСТРИ



В іду, іду —
Зворушений.
Когось все жду —
Сніаючу.
Сніаючу-кохаючу,
Під тихий шепіт трає
голублячущий.

Теї, давін гуде —
Іздааєкчу.
Думки пряде —
Над нивами.
Над нивами-прунцями,
Купаючу мене,
мое аастієкчу.

Еат шумлять —
В саухато.
Хмарки біжать —
Милуюся.
Милуюся-двигуюся,
Чого думи мої
там вєсєло.

ПАІ ШУМЛЯТЬ...

ПАВЛО
ТИЧИНА

Щось мріє гай —
Над річкою.
Ген неба край —
Яє золото.
Мое золото — покорото,
Горить-тремтить піка,
яє музика.



ЕНТАРМОНІНЕ

СОЩЕ

Дець кляють та її райські птиці
Вино-зелено.
Розпорозорюаць озерд..
Тиб. Давно.

Косарі кляють до сроду.
Полуж'я квітоті

Перса дівчуні спросоня:
Син... синор...

Птаx — піка — зелена вика —
Рутки соняшника.

День біжить, озвенить-сміється,
Перегляюється!

Над жуками — іде з медами —
Хуаить кѣлахами.
День біжить, озвенить-сміється,
Перегляюється!



ЮМ

А на воді в чашісь руйі
Гадюки пнуться... Сон. До сна.
Вітнуге, дитнуге, ситнуге шона —
І аскакалат городці..
— Тікаї! — шеннугло в березу.
— Лягаї... — хитнугло смокти.
Ситнугаа хмарка на аугу
Мерезжани подокти.



На маїдани коло церкви
 революція іде.
 — Хай чабані — усі згукнуть, —
 за отамана б'ють.
 Прощавайте, ждiте воли,
 сей, на коні, еси й нуті!
 Закупило, закупило —
 тільки прапору чейтир'...
 На маїдани коло церкви
 пошмугавсь матері:
 та сѣти ж ти їм дорогу,
 асен місяць згорі!

НА МАЙДАНИ



Як гукає же єін з коня
 та й на білий сніг.
 — Слава! Слава! — докочулось
 і аягло до нiс.
 Ще ж як рикну притупає
 в серцю їн вояки.
 Рад бу тебе єін раз побачить
 отаку змуж.
 Сей, пубаан єорогiв
 та по єсiх фронтax!
 з ружком єіє на спуду єорон.
 чорний єорон-птаx.
 Вдарує революцiонер —
 захутаєся єсi!
 Як ємпуєє у єсiтiм поаі —
 єлає уєiм пручєiт.

ЯК УПАВ ЖЕ ВІН
З КОНЯ



АРФАМИ, АРФАМИ...

Арфами, арфами —
золотими, голосними обізвалися гаї
Самодзвонними:

Йде весна
Запашна,

Квітами-перлами
Закосичена.

Думами, думами —
наче море кораблями, переповнилась блакить
Ніжнотонними:

Буде бій!
Вогневий!

Сміх буде, плач буде
Перламутровий...

Стану я, гляну я —
скрізь поточки, як дзвіночки,
жайворон, як золотий,
З переливами:

Йде весна
Запашна,

Квітами-перлами
Закосичена.

Любая, милая,—
чи засмучена ти ходиш,
чи налита щастям вкрай.
Там за нивами:

Ой одкрий
Колос вій!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий...





*А Я У ГАЙ
ХОДИЛА*

*А я у гай ходила
по квітку ось яку!
А там дерева — люлі.
І все отак зозулі:
ку-
ку!*

*Я зайчика зустріла,
дрімав він на горбку.
Була б його спіймала —
зозуля ізлякала:
ку-
ку!*



*ВИ ЗНАСТЕ,
ЯК ЛИПА ШЕЛЕСТИТЬ*

*Ви знаєте, як липа шелестить
У місячні весняні ночі?
Кохана спить, кохана спить,
Піди збуди, цілуй їй очі,
Кохана спить...
Ви чули ж бо: так липа шелестить.
Ви знаєте, як сплять старі гаї?
Вони все бачать крізь тумани.
Ось місяць, зорі, солов'ї...
«Я твій», — десь чують дідугани.
А солов'ї!..
Та ви вже знаєте, як сплять гаї!*



ПАСТЕЛІ
СВІТАНОК

*Пробіг зайчик.
Дивиться —
Світанок!
Сидить, гріється,
Ромашкам очі розтуляє.
А на сході небо пахне.
Півні чорний плащ ночі
Вогняними нитками сточують.
...сонце —
Пробіг зайчик.*

ДЕНЬ

*Випив доброго вина
Залізний день.
Розцвітайте, луги! —
...я йду — день —
Пасітезь, отари! —
...до своєї любові — день —
Колисково, колоски! —
...удень.
Випив доброго вина
Залізний день.*

ВЕЧІР

*Коливалося флейтами
Там, де сонце зайшло.
Навшпиньках
Підійшов вечір.
Засвітив зорі,
Прослав на травах тумани
І, на вуста поклавши палець, —
Ліг.
Коливалося флейтами
Там, де сонце зайшло.*

НІЧ

*Укрийте мене, укрийте:
Я — ніч, стара,
Нездужаю.
Одвіку в снах
Мій чорний шлях.
Покладіть огут м'яги,
Та хай тополя шелестить.
Укрийте мене, укрийте:
Я — ніч, стара,
Нездужаю.*

ДЕСЬ НА ДНИ
 МОГО СЕРЦЯ
 Занега днешу казку любов.
 В ішов від озерця.
 Ти казала мені: «Будь здоров!»
 Будь здоров, ти мій любий юначел...»
 Ах, а серце і досі ще плаче.
 В ішов від озерця...
 Десь на дні мого серця
 Занега днешу казку любов.
 Твоя мога — снігучий струмок.
 Ніч зіркну просвітла.
 Шенчуть вітру квітки: сій, в танок!
 Поєнчаєся з туманамі ноц.
 Тахо так омієноч.
 Ніч зіркну просвітла.
 Твоя мога — снігучий струмок.



НЕ ГРАТИ НЕ ГРАТИ
 ...Не граї! Не граї! Жуправі зєйзе
 Розіреуть серце відне екраї...
 Ох, скільку в грядях моїх мурли...
 ...Не граї!
 Ця ніч, ця ніснє, тиха, ніжна,
 Шептаннє мрії таємних зграї,
 І мука... Мука ця неєтішна...
 ...Не граї!



МАРСИМ
 РИЛБЪКНИП

МАКСИМ
ВИЛЬБРИН

НЕ ПРАТІ НЕ ПРАТІ

...Не спрай! Не спрай! Жырдзаві звыку
Розірэгуць серцы бідне вкрай...
Ох, сцількні в грыдах мойх мукі!..

...Не спрай!

Ця ніч, ця нісця, туха, ніжня,
Шептанья мрці тэмных зграй,
І мучка... Мучка ця невішная...

...Не спрай!..

ДЕСЬ НА ДНІ
МОГО СЕРЦЯ



Десь на дні моего серця
Замела дзёны казку любов.
Я твое від озерця.
Ты скажаша мені: «Будь здоров!
Будь здоров, ты мій любіў юначей!»
Ах, а серце і досі ще плаче.
Я твое від озерця...

Товору, говору, мая мила:

Твоя мова — снігучы стрывок.
Ніч зіркі просвітаа.
Ніч зіркі просвітаа.
Пойнчалася з туманамі ночі.
Тыхо так оліночы.
Ніч зіркі просвітаа.
Шпечыць вітры квіткі: сеў, в танок!
Товору, говору, мая мила:



НОКТИЮРН

*Зорі сяють,
Навівають
Мрії й ніжні муки,
Десь співають,
Десь ридають
Струн хвилясті звуки.*

*Світ прозорий,
Сяйва море
Місяць лє розкішно,
В пісні горе
Радість боре
І рида невтішно...*



БЕЗ ХВИЛЮВАНЬ. БЕЗ МУК

*Без хвилювань, без мук з тобою я балакав
І навіть усміхався...
Але чи знаси ти, як серцем всім заплакав.
Коли один зостався!*

*Тоді уста мої тобі щось говорили,
І ти щось одмовляла,—
Та вийшла ти... замовк твій голос милий —
І сумно в хаті стало.*

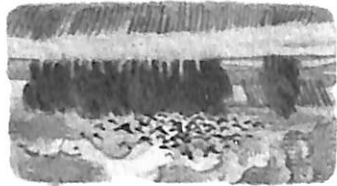
На білу гречку впади роси.
 Веселі бджоли одгнали,
 Замовкло поле стоголосе
 В обіймах золотої мли.
 Дорога в'ється між полями...
 Ти не прийдеш, не прилетити —
 І тільки дальніми нічнями
 В мою серці прозвешити.

НА БІЛУ ГРЕЧКУ
 ВПАДИ РОСИ



Не біса смутку, що наведе
 З вешної любові,
 Ні вітру, що у серці пее
 Всі струни співачкові.
 Не біса сіл, коли вони,
 Як молодість, гарячі;
 Не біса, як ворон восени
 Над жовтим листям кряче, —
 Із смутку проліски зростуть
 На весняній поляні,
 У струнах серця розцвітуть
 Мелодії незнані,
 І сарван, як приїде весна,
 Завітнуть у рожемі,
 І ворон сонячно загра
 Над березневим гасм.

НЕ БІСА СМУТКУ





ПРОСА ПОКОШЕНО

*Праса покошено. Спустило тихе поле.
Холодні дні з високою блакиттю.
Не повернуть минулого ніколи:
Воно пройшло — і вже здається
миттю!*

*А скільки мрій було зеленою весною,
Як пінились вони, мов золоті потоки!
Вони спливли, і я один з тобою,
Високе небо, — синє і високе.*



ПОНИКЛИ БЕРЕГИ ОСІННІ

*Поникли береги осінні,
Дерева гаснуть, мов свічки,
Та в ясно-сивім павутинні
Летять маленькі павучки.*

*Над синім холодом дніпровим
Нема їм ліку і кінця,
І знов тремтять забутим словом
Людські надії і серця.*

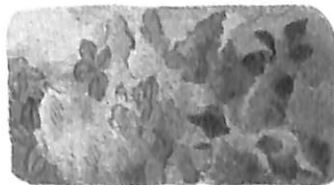
*Прозора осене, вертаси
Ти недопиті весни нам.
Мене ти смутком огорташи,
Що я за радість не віддам.*



ПОЛЕ ЧОРНІЄ

*Поле чорніє. Проходять хмари,
Гаптують небо химерною грою.
Пролісків перших блакитні отари...
Земле! Як тепло нам із тобою!*

*Глибшас далеч. Річка синіє,
Річка синіє, зігхає, сміється...
Де вас подіти, зелені надії?
Вас так багато — серце порветься!*



ЦВІТУТЬ БУЗКИ

*Цвітуть бузки, садок біліє
І тихо ронить пелюстки,
Напівзабуте знову мріє,
Як помах милої руки.*

*У небі вітер кучерявий
Колише теплу блакить,
І на землі гойдає трави,
І затихає, й знов шумить.*

*І раптом схоплює на крила
Хвилясті співи журавлів,—
І давня казка, вічно мила,
Зринає крізь хвилястий спів.*



ЯБЛУКА ДОСПІЛИ

*Яблука доспіли, яблука червоні!
Ми з тобою йдемо стежкою в саду.
Ти мене, кохана, проведеш до поля,
Я піду — і, може, більше не прийду.*

*Вже й любов доспіла під промінням
теплим,
І її зірвали радісні уста,—
А тепер у серці щось тремтить
і грає,
Як тремтить на сонці гілка золота.*

*Гей, поля жовтіють, і синіє небо,
Плугатар у полі ледве маячить...
Поцілуй востаннє, обніми востаннє;
Вміє розставатись той, хто вмів
любить.*

ВОЛОДИМИР
СОСЮРА

Я ІДУ РОСОЮ

*Літо, моє літо! В ніжності світання
Листя лепетання, лютиків вогні...
І зоря — як щоки милі від кохання,
І багряних маків мрії в тихім сні.*

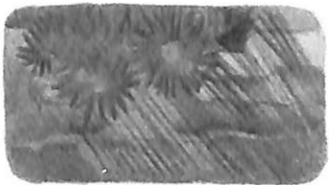
*Я іду росою, а вона іскриться,
Як перлини, щастя в молодих очах
В час, коли навколо все неначе сниться,
Й над тобою небо, як багряний стяг...*

*Так цілуй же, вітре, брови мої й щоки,
Як дихання рідне, тихий і п'янкий!..
А навколо далі, а навколо спокій...
Скільки того щастя на землі моїй!..*

*Я іду росою, а вона іскриться,
Щастям мого краю, гордий я, радий!..
З піснею у серці, вільною, як небо,
Я іду росою по землі моїй.*

Аїстру аїдумані, кїтї останнїї,
 Осенї нїзної савази багрянїї...
 Сумно шепочеться вїтер над вїтї,
 І обмїєє вас небо дощамї.
 Ви, як любов, що веснї не зазнала,
 І як вєчїрня зоря одсієла.
 Аїстру аїдуманї, кїтї останнїї,
 Осенї нїзної савази багрянїї...

АИСТРИ



Знов загадао серце чує юнь мою.
 Ти не плач, не плач, зозує, ї гаю.
 Хай минає аїто, не заляюсь плачем.
 Не сумуйте, любї кїтї, нї дощам.
 Нєтєся яворина з вїтром ї бою.
 Як веснї, аїстрїнї осїнь я мою.

ОСІННЯ ПІСНЯ



Луне сонячний шаях,
 А на нім ти і я,
 І кривом у квітках
 Україна моя!
 Гордох дум, порвань
 Глубина, висота
 І у сльозі світла
 Романти міста!
 Поє, жита краса,
 Соавіти гай,
 Срібло рік, небеса!
 Теу, толої мої,
 Тополі мої

ПЕН.
 ТОПОЛІ МОЇ



За вікном зима,
 За вікном огні,
 І тебе нема, —
 І сумно так мені.
 Що ти? З ким ти? Де?
 Ніжний квітє мій!
 За вікном гуде
 Тільки вітер завіт...

ЗА ВІКНОМ
 ЗИМА





ЛИСТ

*Весна і літо
пролетіли давно.
Осінь тендітна —
в моє вікно.*

*Рядки невблаганні літер,
почерк нервовий, швидкий...
Синіми пальцями вітер
стукає у шибки.*

*Дивлюся крізь мокрі вії,—
не вернути те, що колись.
На столі так смутно біліє
її останній лист.*



БЕРІЗКА

*Далеке, хмуре поле,
Дощі, дощі кругом.
Тонка берізка гола
Схилилась за вікном.*

*Сльозами в траві бризка,
Тремтять її листки.
І я, як та берізка,
Коли далеко ти.*

*Далеке, хмуре поле,
Дощі, дощі кругом.
Тонка берізка гола
Схилилась за вікном.*

ВАСИЛЬ
ЧУМАК

ОБЛЕТІЛИ ПЕЛЮСТКИ

*Облетіли пелюстки моїх казок,
Усміхнулись, потухаючи, опали,
Але смутки росами упали.
...Облетіли пелюстки моїх казок.*

*Сподіватися — що листу восени,
Сподіватися цілунків буровія:
Зацілує? — Занесе. Розвіє.
...Сподіватися, що листу восени...*

ТЕРЕНЬ
МАСЕНКО

ПРОЩАННЯ

*Над полем громадились тучі,
Темніли і ниви, і ліс...
Я гілочку вишні квітучу
Тобі на прощання приніс.*

*У тихім, останнім привіті,
Коли одгриміла гроза,
Росою на білому цвіті
Твоя заблищала сльоза.*

*Веселка над полем здіймалась,
І туча удаль одплива,
І ти жартувала, сміялась,
І радістю вишня цвіла.*



О РАДІСНА ПОРА

*О радісна пора! Изнов синіють далі,
В блакитнім мареві гойдаються поля,
І глибина небес в прозорому кристалі,
І в ніжній зелені оновлена земля.
Прийшла омріяна весна...*

*Над водами Дніпра знов тиша величава,
Як юності пісні, безмежна далина.
О рідний краю мій, Радянська держава,
Світи, буяй життям для миру і добра!*



АНАТОЛІЯ
КОС-АНАТОЛЬСЬКИЙ

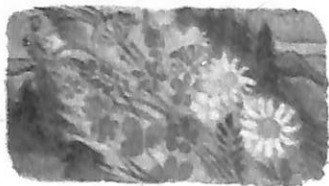
СОЛОВ'ІНИЙ РОМАНС

*В кущі троянд весною біля хати
Собі гніздечко соловейко звив,
І кожну нічку став мені співати
Про щастя пісеньку на свій мотив.*

*Йому до пари любо щебетала
Його дружина вірна між бузків.
І я всю нічку з милим простояла
І слухала той солов'їний спів.*

*Та налетіла буря чорнохмара
Й бузок зламала до самого пня...
Даремно соловейко кличе пари,
І я даремно жду біля вікна.*

*Та мрію, що колись поміж бузками
Ще защебечуть соловейки знов,
Що вернеться ще час отой весняний
І солов'їна пісня про любов...*



ОЙ ПІДУ Я МЕЖИ ГОРИ

Ой піду я межи гори,
Смерекові ліси-бори.
Ой піду я межи гори,
Там, де живуть бойки!
Де музика дрібно грає, гей,
А під тую музиченьку, гей,
Скачуть полегоньки.

Ой там милий чорнобривий
На високій полонині,
Ой як він там на флюярці
Сумно виграває.
А як грає веселої, гей,
То в мене молодої, гей,
Серце в грудях тає.

Зажурився мій миленький
Та й сів під смереку,
Бо не знає він, серденько,
Що я недалеко.
Гей, гей, гей!
Ой дана, дана, гей!

Коли флюярка грає,—
У грудях серце тає, гей!



СОЛОВЕЙ І ТРОЯНДА

Соловей закохався в троянду,
У троянду червону як кров.
Він признався в палкому коханні,
Обіцяв їй довічну любов.
Він поклявся, що буде складати
Лиш для неї любовні пісні
І щочоці їх буде співати,
Щоб їх чула троянда у сні...
Але горда червона троянда
Жартувала собі з солов'я:
Ти співаєш вночі про кохання
І щебечеш солодкі слова.
Та якщо мене справді кохаєш,
Заспівай серед білого дня,
Хай всі квіти в саду моїм знають,
Що здобула любов твою я!

Та дарма, коли сонце засяло
І прокинувся з гамором день,
В соловейка натхнення пропало
До весняних любовних пісень.
А вночі, як заснула троянда,
Та троянда червона як кров,
Він їй пісню найкращу востаннє
Заспівав про незбуту любов...

АНДРІЙ
МАЛИШКО

*Я ЗАБУВ,
ЩО Й ПЛАЧУТЬ З ПОЦІЛУНКУ*

*Я забув, що й плачуть з поцілунку.
Що й хороше слово є рідня.
Ждав твоїх очей, немов рятунку,
Посмішки твоєї, наче дня.*

*Дні за днями і за літом літо,
Три, й чотири, й п'ять предовгих літ.
Буйне серце, снами не сповите,
Погляд твій несло, як заповіт.*

*Всі мої сподіванки й надії,
Слова цвіт, посіяний колись,
І розлуки, й весни молодії
В погляді твоєму заплелись.*

*Є в любові гіркота й порада,
Може, в інших — зайва похвала.
А твоя ж людська ласкава звада
Вже мене навек оповила.*



МОЄ КОХАННЯ

*Я розкопаю високу гору,
Біля пшениці тебе посію,
Неначе квітку блакитнозору,
Моє кохання, мою надію.*

*Я розхлюпочу в лугах озера,
На сиву хвилю знайшовши зладу,
Пуцу, як рибку червоноперу,
Моє кохання, мою відраду.*

*Щоб зашуміло, як рунь, зелене,
З Дніпром заграло весняно-мило,
Щоб не зів'яло воно у мене,
А хлопцям очі повеселило!*

*Ударять бубни в вечірню просинь.
Нові весілля згуляє осінь
На українській моїй долині,
Де любі очі, де ночі сині.*

А вже того хлонця молодого
 Поваля у сѣт, поваля у сѣт,
 А вже з той рожи червоної }
 Ойривааи чѣт.

Як він зрѣе з роженьки в доани
 Кѣття молодѣ, кѣття молодѣ
 Та її пругорне, та ще її поцѣлує, }
 В хату проведѣ.

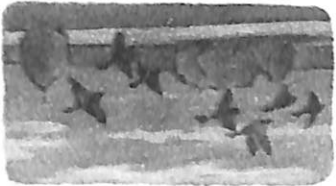
Занувай же, роженько весела,
 По тухій воді, по тухій воді.
 Молобула, серце не питааа }
 В ата молоді.

ЗАПЛИВАЙ ЖЕ,
 РОЖЕНЬКО ВЕСЕЛА



Дивно і вічно молодю
 Одгукнуса у мойі диті.
 Крають каченята над водою,
 На вітрах паляють комшті.
 Люди ідуть, своєю цілкують землю,
 Не спазяють наць ні передь ким.
 Струджену і важку тебе пружмаю,
 Щоб ходити світлом і легким.

ДИВНО І ВІЧНО МОЛОДО



ІГОР
МУРАТОВ

БІЛЯ ТРЬОХ
ПЕРЕХРЕСНИХ ДОРІГ

*Ми були на могилі сьогодні,
Де поховано батька твого,—
Ніжні айстри там квітнуть,
І маки червоніють між них, мов огонь.*

*Мовчазливе, ясне надвечір'я
Щедрі фарби розкидало скрізь...
Бідна мати. Вона таки й досі
Не вертається відси без сліз!*

*Ми до вечора з нею сиділи
І дивились, як відблиск зорі
Партизанську високу могилу
Убирає в рясні янтари.*

*І було мені сумно і світло,
І хотілось, щоб тут при мені
Ще небачені квіти розквітли,
Ще нечувані чулись пісні,*

*Щоб від теплої, щирої пісні
Взимку танув наметений сніг.
На високій могилі у полі,
Біля трьох перехресних доріг...*

ОЛЕКСА
ЮЩЕНКО

ТЕБЕ Я КЛИКАВ

*Я кликав не раз і не двічі
Тебе у тривожному сні,
Здавалось, дивився у вічі,
Як біля Дніпра навесні.
Хоч даль проміж нас пролягала,
Та потім зустрілися ми,
І нас в Придніпров'ї вітали
Веснянії перші громи.*

*Я дум передумав чимало
Про тебе і долю свою,
І серце про щастя співало,
Про щастя у ріднім краю.
Від мене далеко ти знову,
Як хмарка ота в вишині,
Та завжди, як зірка ранкова,
Ти дивишся в душу мені.*

*Почуєш мене ти, єдина,
І в парі ми будемо знов.
За вітром до тебе долину,
Моя незрадлива любов.
Синіють зарошені далі,
Шумлять на світанні гаї,
І завжди зі мною в печалі
Блакитнії очі твої.*

Я люблю троянду дарувати
 Ті, що енергій в житті помагає,
 Бо вони уміли розказати
 Про все, що в душі я ховаю.
 П р и с н і в:
 Троянду, білі троянду,
 Троянду, білі троянду,
 Квіти першого коханця і весняних
 надій.
 Троянду, білі троянду,
 Квіти першого страждання в душі моїх.
 Все далеке, все минуле
 Знов повернулось у серці чуже.
 Троянду, білі троянду,
 Хто дарує вас сьогодні вірши ти?
 В сьогоднішніх антах їх відухлю —
 І забутьте в душі ожива.
 Знову мрію, знову я хочу
 І загадку давні слова.
 П р и с н і в.

БІЛІ ТРОЯНДИ

РОСТИСЛАВ
БРАТУНЬ

В морі я хотів печаль свою втонути —
 В до моря вийшов рано — море спить.
 І мені його будити стало жаль —
 Запущалася мені моя печаль.
 Опалудні йду до моря і здаля
 Бачу, що воно сміється, як маля.
 І мені його смутити стало жаль —
 Запущалася мені моя печаль.
 Уночі до моря знову я риблю,
 А воно рудило біля ніг моїх.
 І мені його самого стало жаль —
 Запущалася мені моя печаль.

НАД МОРЕМ

ДМИТРО
ПАВЛИЧКО

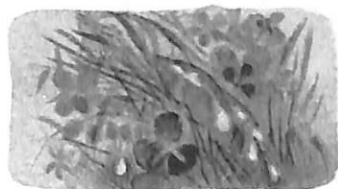


ПОЛЯГЛИ ЖИТА ВІД ГРАДУ

*Полягли жита від граду,
Верили стежку польову.
Чи піддався ти на зраду,
Чи забув, де я живу?*

*Злине стежка між полями,
Як роздзвоняться жнива,
Та не згинуть поміж нами
Давніх пестоців слова.*

*Доки засміється в полі
Наше літо золоте,
Серце тугою поволі,
Наче пуста, заросте.*



*ЧОГО ТИ
МНОЮ ТАК ГОРДУЄШ*

*Чого ти мною так гордуєш,
Чого ти слів моїх не чуєш,
Коли тобі вклоняюсь я?
Якщо ти іншого кохаєш,
На мене й заміру не маєш,—
Скажи мені, любов моя!*

*З грудей я вирву серце нині,
Йому дам крила голубині,
Хай полетить удалину
З моїм невиказаним болем
Над сивим, безконечним полем
В мою кармагоську сторону.*

*Хай полетить за сині кряжі
І матері про все розкаже...
Вона для нього поміж трав
Знайде лиш їй відомі ліки,
Щоб я забув тебе навіки
І снами долю не карав...*

Земле рідна! Мозок мій світлий,
 І душа ніжнішою стає,
 Як твої сподіванки і мрії
 У життя вилітаються моє.
 В жуєш тобою і для тебе,
 Вийшов з тебе, в тебе перейду,
 Під твоїм височочулам небом
 Парює в силу молодіу.
 Хто тебе любов'ю обікраде,
 Хто твої тирботи обмане,
 Хай того земне тяжіння зрадить,
 І з прокляттям безвість проковтне!

ЗЕМЛЕ РІДНА



Я із надії будую човен,
 І вже немовду навагу
 З тобою, ніжний, срібномовен
 По морю радості навагу.
 І гомонять наведено хвил,
 З борті човна змивають мот,
 І ми з тобою вже не в силі
 Буть нешасливими і доох.
 І ти ясна, і я прозорий,
 І душі наші мов нісні,
 І світ великий, неозорий
 Наєжить нам: тобі й мені.
 О море радості безкрає,
 Чи я тебе переминув?
 Якоб того, що в мрях маю,
 Хоч краплю мати навагу.

Я ІЗ НАДІИ
БУДУЮ ЧОВЕНВАСИЛЬ
СИМОНЕНКО

БОРИС
ОЛІЯНИК

ЦВІТ НА КАШТАНАХ

*Цвіт на каштанах помірно, покірно погас.
Ах, не зів'яв, а погас, наче люстра у залі...
Все проминуло, немов старовинний романс,
Тільки гвоздика тремтить на крижині росяля.*

*Тільки мелодія... Тихше. Облиште. Не час.
Я запізнився навік на заручини наші.
Все проминуло, і вже не поверне до нас
Юний Болконський і ніжна Ростова Наташа.*

*Все проминуло...
Так звідки ж цей шарф і рука —
Спалахом білим на тихому мармурі ночі?
Все одшуміло. Зосталася тільки ріка,
Пам'ять русява, вишнева зав'юга
і... очі.*

*Квіт на каштанах так чисто і юно зайнявсь,
Вітер волого припав до пелюсток губами...
Все повернулось у цей старовинний романс:
Двоє спинились... а я відпливаю у пам'ять.*

ІВАН
ДРАЧ

СОНЯЧНИЙ ЕТЮД

*Де котиться між голубих лугів
Хмарина ніжна з білими плечима,
Я продаю сонця — оранжеві, тугі,
З тривожними музичними очима.*

*Ось сонце віри — чисте і просте,
Ось сонце міри — з віжками на хрпаках,
Ось сонце смутку, звідки проросте
Жорстока мудрість в золотих накрапах.*

*І переливно блискотять сонця
Протуберанцями сторч головою.
Беріть сонця — кладіть мені серця,
Як мідяки з осугою-турбою.*

*Я ваші душі кпином обмину,
Я не поставлю їх на п'яні карти,
А що сонця за дорогу ціну,
То сонце завжди серця варте.*

ЩО НЕСЕШ МЕНІ
В ТИХІМ ІМЕНІ

Що несеш мені в тихім імені?
В агаєї кіс, перевиті, важкі?
Що нашенчугь вуста твої струмані
Неповиті тпрувої моті?

Чи над каннами над ладженістим,
Де ти нісно твою перестріє,
Знов розспинаєш аметистам
З-нід холодних і агаманних бриє?

Що з твоїми словами немілим,
Хто їх тринком ірким напоїє?
І біжить між берегами білим
Білі пукі в тпрувогу мої.



ВІТАЛІЙ
КОРОТІЧ

МОРЕ

Яке воно справді? Як вчора — аєлене?
Чи синє, як очі? А може, прозорє?
Ти ріанє, хоч поруч, хоч ти біля мене,
Хоч ти мене нестиш, — боюсь тебе, море.

Ти нестиш, а потім раптово чорнієш,
Береш мене в гострі камінні долоні,
Ти часто не знаєш саме, що ти дієш,
І, кажуть, від сніз твої води содоні.

Хса ти, як море, — незанана та ріана,
Счєора її аскава, жорстока і мала,
Смієшся до мене чи дивитися грізно —
Люблю я, бо живу без тебе несила.

Бо шастя, бо шастя мое ти прєкрасне і вічне.
В вірю — ірвоєх нам не відати гора,
Так мріє полярник про сьайєо мінчине,
Так синє морья без дурхлявоєго моря.



О, побажай! — і сноварана
 я вить стрепенуся, мов камен.
 О, побажай! — над рознуки тужанаму
 встану — трагевий день...
 Серце мое тужить сонлякою,
 б'ється в твоє вікно
 нізною пташкою, мокрою сілкою —
 всім, чому сміток дано.

Любит — не любить? Сумнів змучит.
 Мрія — дощанка жага.
 Хоч прутулася істами пахучим
 до гайбозого скар.

Серце мое тужить сонлякою,
 б'ється в твоє вікно
 нізною пташкою, мокрою сілкою —
 всім, чому сміток дано.

СЕРЦЕ ТУЖИТЬ

ВОЛОДИМИР
 КОЛОМІЄЦЬ

Ми стрінемось на розі вилуць в'єх.
 Тебе побачу я, щоб зр'їти заше.
 Я мутно озирнуць, зо в'єх нізавашу,
 Почувеш тиї — такий знайомий — сміх.
 Якбу тебе побачити у сні,
 Якбу тобі еклонитися у ноги
 За в'є іще не пройдєні дороги,
 За в'є іще не проснівані нісні.
 О вгадана! Як тебе любю!

О вгадана! Як тебе любю!
 Як вірю я в твоего коханья силу,
 Як вірю я у тебе, вірну і мну,—
 У ти, що несе біду і жаг.

Якбу тебе побачити у сні,
 Якбу тобі еклонитися у ноги
 За в'є іще не пройдєні дороги,
 За в'є іще не проснівані нісні.

СПОДІВАННЯ





ПРИСНИСЬ

Приснись, як дитині — політ,
як груші — янтарний плід,
як цвітові — бджілка,
як тиші — сонілка,
як небові — райдуга,
як серцеві — правдонька, —
приснися...
Приснись!..
Приснись, як зажинкам — коса,
як болеві — світла сльоза,
як вимислу — крила,
як бурі-вітрила,
як небові — райдуга,
як серцеві — правдонька, —
приснися...
Приснись!..



ПРИМІТКИ

Критерієм добору творів для цього видання була не лише художня якість поезій, але й їхнє життя в музиці. Тому в ряді випадків доводилося зупинитися не на літературному періоджерелі, а на варіанті, що утвердився в музичному контексті.

У примітках до окремих творів подасмо назви літературних джерел — там де вони відрізняються від назв романсів, а також прізвища авторів музики.

Відсутність дат життя композитора означає, що вони невідомі.

СЕМЕН КЛИМОВСЬКИЙ

(роки народження і смерті невідомі)

Гав козак за Дунай. С. Климовський створив цю пісню-романс (слова і музику) наприкінці XVIII ст.

ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА

(1722—1794)

Ах поля, поля зелені. Під назвою «Полевая песня господина Сквороды» твір друкувався 1792 р. у Петербурзі в «Избранном песеннике, или собрании наилучших старых и самых новейших нежных, пастушьих, святошних, свадебных, хороводных, театральных, веселых, простонародных, столовых, военных, малороссийских, сатирических и других российских песен», а також у збірнику, виданому 1798 р.

у Москві: «Печальному утеха, веселому забава, а праздному на безделье дело; или Новый настоящий Русский песенник, заключающий в себе собрание лучших веселых, простонародных, военных, малороссийских, свадебных, хороводных, сатирических, театральных, пастушеских и других песен. В двух частях с картинкою».

Ой ти, пгичко жолтобоко (Літ. джер.— перша строфа 18-ї пісні із «Саду божественних пьсней...»).

Стоит явор над горою. (Літ. джер.— друга строфа 18-ї пісні із «Саду божественних пьсней...»).

Григорій Сковорода сам komponував мелодії до своїх романсів.

ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ
(1769—1838)

Віють вітри, віють буйні. Чого ж вода каламутна. Сонце низенько. Ці пісні-романси з опери Івана Котляревського «Наталка Полтавка», музику до якої написав невідомий композитор, очевидно полтавчанин. Про це свідчить лист І. Котляревського до М. Гисдича від 27 грудня 1821 р.: «Є в мене і пісеньки малоросійські із створеної мною опери «Полтавка» [...] Я міг би Вам доставити їх навіть з нотами для фортепіано, бо у нас і віртуози є на сім інструменті, і композитори...»

Цілком можливо, що у створенні музики брав участь і сам І. Котляревський.

Гармонізацію пісні-романсу «Віють вітри, віють буйні» опублікував 1833 р. у харківському альманасі «Утрення звезда» український піаніст і композитор першої половини ХІХ ст. А. Барсицький. Над музичним оформленням спектаклів «Наталки Полтавки» працювали також А. Єдлічка (1819—1894), О. Маркович (1822—1867), М. Васильєв (1863—1912) та ін.

У 1889 р. М. Лисенко упорядкував музику, що за традицією звучала у виставах «Наталки Полтавки», здійснюваних українськими трупами, і написав нові оркестрові номери, увертюру та обробки народних пісень.

Він підніс «Наталку Полтавку» до масштабів оперного твору з властивою йому драматургічною стрункністю, ідейно-образною типізацією.

ВІКТОР ЗАБІЛА
(1808—1869)

Не щецечи, соловейку. Гуде вітер вельми в полі. Муз. М. Глінки (1804—1857). Ці пісні-романси Глінка написав у с. Качанівці на Чернігівщині, де познайомився з поетом В. Забілою. Це було 1838 р. під час поїздки композитора по Україні для набору співаків у придворну капелу.

МАРКІЯН ШАНКЕВИЧ
(1811—1843)

Весівка. Муз. В. Матюка (1852—1912).

СВГЕН ГРЕБІНКА
(1812—1848)

Ні, мамо, не можна нелюба любити. (Літ. джер.— «Українська мелодія»). Муз. М. Лисенка (1842—1912), В. Заремби (1833—1902).

Човен. Муз. М. Лисенка.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО
(1814—1861)

Зоре моя вечірняя. (Літ. джер.— поема «Княжна»). Муз. Г. Гладкого (бл. 1849—1894) — учителя з Полтавщини, автора відомої мелодії до Шевченкового «Заповіту», а також М. Лисенка.

Нащо мені чорні брови. (Літ. джер.— «Думка»). Муз. М. Маркевича (1804—1860), М. Лисенка, В. Заремби, Д. Бонковського (1816—?), Т. Обниського. Романс «Нащо мені чорні брови», написаний М. Маркевичем 1847 р., був першим музичним твором на слова Т. Шевченка, опублікованим за життя поета — вийшов 1859 р. в Києві окремим виданням.

Ой одна я, одна. Муз. М. Лисенка, М. Радзівського (1884—1965), В. Борисова (нар. 1901 р.), Д. Клебанова (нар. 1907 р.), І. Шамо (нар. 1925 р.). Цим романсом М. Лисенко розпочав 1867 р. свій монументальний цикл «Музика до «Кобзаря» Т. Шевченка».

Туман, туман долиною. Муз. М. Лисенка, Я. Бігдая (1850— бл. 1910).

На вгороді, коло броду. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, Я. Бігдая, Я. Лопатинського (1871—1936), М. Вілінського (1888—1956), П. Глушкова (1889—1966).

Садок вишневий коло хати. Муз. М. Лисенка, П. Чайковського (1840—1893, під назвою «Вечер»).

Якби мені, мамо, намисто. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, Я. Ярославенка (1880—1958).

Ой люлі, люлі. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, В. Барвінського (1888—1963), Г. Фінаровського (нар. 1906 р.).

Така її доля. (Літ. джер. — «Причинна»). Муз. В. Заремби, П. Сокальського (1832—1887).

Не женися на багатій. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, Я. Сичова (1839—?), Т. Шутенко (1905—1975).

Утоптала стежечку. Муз. М. Лисенка, Г. Гладкого, Я. Степового (1883—1921), Ф. Надененка (1902—1963), Л. Колодуба (нар. 1930 р.).

М. Мусоргський використав цю поезію для пісні Хіврі в опері «Сорочинський ярмарок».

У перетику ходила. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, Д. Клебанова, І. Шамо, О. Чинко (1895—1976).

Ой по горі роман цвіте. Муз. М. Лисенка, Г. Гладкого, Б. Фільц (нар. 1932 р.).

Якби мені черевички. Муз. М. Лисенка, В. Заремби, П. Семиці (1879—1960), І. Шамо, М. Скорика (нар. 1938 р.).

Як маю я журитися. Муз. Я. Сичова, Я. Ярославенка, М. Радзівського, В. Рибальченка (нар. 1904 р.), І. Шамо.

Плавай, плавай, лебедонько. (Літ. джер. — поема «Тополя»). Муз. Я. Бігдая, К. Стеценка (1882—1922).

Сонце заходить, гори чорніють. Муз. В. Заремби, К. Стеценка, Я. Степового, М. Вілінського, А. Кос-Анатольського (нар. 1909).

Закувала зозуленька. Муз. невідомого автора.

Ой три шляхи широкі. Муз. Я. Степового, Д. Клебанова.

По діброві вітер вис. (Літ. джер. — поема «Тополя»). Муз. М. Лисенка, Г. Хоткевича (1877—1938), П. Глушкова.

Ой маю, маю я оченята. Муз. М. Лисенка, П. Щуровського (1850—1908), В. Сокальського (1863—1919), Ф. Надененка.

Зацвіла в долині. Муз. Я. Степового, І. Шамо, М. Скорика.

Я не пездужаю, півроку. Муз. Ю. Мейтуса (нар. 1903 р.), П. Майбороди (нар. 1918 р.).

СЕМЕН ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ
(1813—1873)

Місяцю ясний, Прилинь, прилинь. Ой казала мені мати. Ці пісні-романси — з опери «Запорожець за Дунаєм». (Музика й лібретто С. Гулака-Артемовського).

КОСТЯНТИН ДУМИТРАШКО
(1814—1886)

Чорнії брови, карії очі. (Літ. джер. — «До карих очей»). Муз. Д. Бонковського.

ОЛЕКСАНДР АФАНАСЬСЬВ-ЧУЖБИНСЬКИЙ
(1817—1875)

Скажи мені правду. Муз. Р. Феніха (Пфеніга, 1824—1899), а можливо, лише його обробка. Цікаву інтерпретацію романсу, з елементами мелодекламації, подав у грамзапису співак І. Козловський.

МИХАЙЛО ПЕТРЕНКО
(1817—?)

Дивлюсь я на небо. (Літ. джер. — «Небо»). (Муз. Л. Александрової (за чоловіком Пантелеймонової) — дочки українського поета, драматурга, культурно-громадського діяча В. Александрова.

Взяв би я бандуру. Муз. невідомого автора.

ЛЕОНІД ГЛІБОВ
(1827—1883)

Стоїть гора високая. (Літ. джер. — «Журба»). Муз. невідомого автора.

ВОЛОДИМИР АЛЕКСАНДРОВ
(1825—1894)

Я бачив, як вітер берізку зломив. (Літ. джер. — «Розбите серце»). Муз. А. Рубінштейна (1829—1894).

СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ.
(1834—1873)

Ти не моя. Муз. М. Лисенка.

Новій, вітре, на Україну. Є відомості, що музику до цього твору написала Л. Александрова. Вперше прозвучав він в опереті В. Александрова «За Неман іду».

СИДІР ВОРОБКЕВИЧ
(1836—1903)

Над Прутом в лузі. Сонце ся словало. С. Воробкевич сам писав музику до своїх поезій.

МАРКО КРОНІВНИЦЬКИЙ
(1830—1910)

Ой у саду на вишенці («Соловейко»). Музику написав сам автор поезії для своєї оперети «Зальоти соцького Мусія» Аранжировка В. Заремби.

МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ
(1840—1904)

Ніч яка місячна. (Літ. джер.— «Виклик»). Муз. невідомого автора.

ІВАН ФРАНКО
(1856—1916)

Розвійтеся з вітром. Муз. М. Лисенка, Я. Степового, П. Глушкова, Ф. Надененка, Г. Майбороди (нар. 1913 р.).

Безмежне поле. Муз. М. Лисенка, Г. Алчевського (1866—1920), Б. Лятошинського (1895—1968), Ю. Рожавської (1923—1982).

Оце тая стежечка. Муз. М. Лисенка, В. Верховинця (1880—1938).

Ой ти, дівчино, з горіха зерня. Муз. С. Людкевича (1879—1979), А. Кос-Анатольського (нар. 1909 р.).

Місяцю-князю. Муз. М. Лисенка, В. Барвінського.

Привіт тобі, мій друже вірний, гаю. Муз. Ю. Мейтуса.

Твої очі — як те море. Муз. Б. Лятошинського, Ф. Надененка, Ю. Мейтуса, Я. Яциневича (1869—1945), Г. Гембери (нар. 1922 р.), Б. Фільц.

Чого являшся мені. Муз. Б. Лятошинського, К. Данькевича (нар. 1905 р.), Ф. Надененка.

Каменярі. Муз. Я. Степового.
У долині село лежить. (Літ. джер.— «Коваль»). Муз. К. Стеценка, Я. Степового, С. Людкевича.

ЗЛИНА КРАВЧЕНКО
(1860—1947)

Одна пісня голосенька. Муз. С. Людкевича.

КЕСАР БІЛИЛОВСЬКИЙ
(1859—1934)

В чарат кохання. (Літ. джер.— «Дайте-бо жить»). Муз. невідомого автора.

ДНІПРОВА ЧАЙКА
(1861—1927)

Я вірую в красу. Муз. М. Лисенка.

НАВІЮ ГРАБОВСЬКИЙ
(1864—1902)

Образ коханої. Муз. М. Вериківського (1896—1962).

ВОЛОДИМИР САМІЛЕНКО
(1864—1925)

Вечірня пісня. Муз. К. Стеценка.

МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ
(1867—1937)

Тихо гойдаються. Муз. К. Стеценка.
Степ. Музика Я. Степового.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА
(1871—1913)

Гетьте, думи, ви, хмари осінні. (Літ. джер.— «Contra srem srego»). Муз. Я. Степового.

Не співайте мені сеї пісні. Муз. Д. Січинського, С. Людкевича.

Не дивися на місяць весною. (Літ. джер.— «Романс»). Муз. М. Лисенка, Г. Майбороди.

Слово. (Літ. джер.— «Слово, чому ти не твердая криця?..»). Муз. Я. Степового.

Досить невільная думка мовчала. (Літ. джер.— «Граїт моя пісне!..»). Муз. Я. Степового.

Хотіла б я піснею стати. Муз. К. Стеценка.
Горить моє серце. Муз. Я. Лопатинського (1871—1936).
О. Білаша (нар. 1931).
Смутної провесни. Муз. М. Лисенка, М. Вериківського.
Стояла я і слухала весну. Муз. К. Стеценка.
Дивлюсь я на ясній зорі. Муз. К. Стеценка, М. Дремлюги
(нар. 1917).

МИКОЛА ВОРОНИЙ
(1871—1942).

Нічого, нічого!.. Муз. М. Лисенка.

ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ
(1878—1944)

Не беріть із зеленого лугу верби. Муз. Я. Степового.
Сміються, плачуть солов'ї. (Літ. джер.— «Чари ночі».)
Муз. невідомого автора.
О, не дивуйсь. (Літ. джер.— «Любов»). Муз. К. Стеценка.
З журбою радість обнялась. Муз. Я. Степового.
Літньої ночі. Муз. К. Стеценка, Я. Степового — під на-
звою «Дихають тихо акації ніжні».
Долини сплять. Муз. Я. Степового.
Айстри. Муз. М. Лисенка.

ПАВЛО ТИЧИНА
(1891—1967)

Гаї шумлять. Муз. Г. Майбороди, Ю. Рожавської.
Енгармонійне. (Цикл). Муз. Л. Дичко (нар. 1939).
На майдані. Муз. В. Косенка (1896—1938).
Як упав же він з коня. Муз. К. Богуславського (1895—
1943), Ф. Богданова (1904—1981).
Арфами, арфами... Муз. Я. Степового, Ю. Рожавської.
А я у гай ходила. Муз. П. Козицького (1893—1960).
Ви знаєте, як липа шелестить?.. Муз. М. Дремлюги, О. Бі-
лаша.
Пастелі. (Цикл). Муз. К. Данькевича, Л. Дичко, Л. Гра-
бовського (нар. 1935), Г. Ляшенка (нар. 1938), І. Карабіца
(нар. 1945 р.).
Десь на дні мого серця. Муз. Г. Верьовки (1895—1964).

МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ
(1895—1964)

Не грай! Не грай!.. *Поктюри.* *Без хвилювань, без мук.*
Ці твори становлять вокальний цикл Я. Степового «Три вірші
М. Рильського» (1911 р.), що є першою музичною інтерпре-
тацією віршів поета.

На білу гречку впали роси. Муз. М. Дремлюги.
Не бійся смутку. Муз. В. Кирейка (нар. 1926).
Проса покошено. Муз. Л. Ревуцького (1889—1977).
Поникли береги осінні. (Літ. джер.— «Бабине літо».)
Муз. Ф. Надененка, Ю. Іщенко (нар. 1938).
Поле чорніє. Муз. В. Кирейка.
Цвінуть бузки. Муз. М. Дремлюги, О. Білаша.
Яблука дозріли. Муз. С. Жданова (1907—1968), С. Коза-
ка (нар. 1921 р.), Ю. Рожавської, Н. Юхновської (нар. 1931 р.).

ВОЛОДИМИР СОСЮРА
(1895—1965)

Я іду рососою. Муз. М. Дремлюги.
Айстри. Муз. П. Гайдамаки (1907—1981), Г. Майбороди.
Осінь пісня. Муз. Г. Майбороди.
Гей, тополі мої. Муз. А. Кос-Анатольського, М. Дремлюги.
За вікном зима. Муз. Ю. Рожавської, О. Зноско-Боровсько-
го (нар. 1908 р.).
Лист. Муз. Г. Майбороди.
Берізка. Муз. В. Флиса (нар. 1924 р.), М. Жербіна (нар.
1911 р.).

ВАСИЛЬ ЧУМАК
(1900—1919)

Облетіли пелюстки. Муз. М. Степаненка (нар. 1942 р.)

ТЕРЕНЬ МАСЕНКО
(1903—1971)

Прощання. Муз. Г. Майбороди.
О радісна пора. Муз. Г. Майбороди.

АНАТОЛІЙ КОС-АНАТОЛЬСЬКИЙ
(нар. 1909 р.)

Солов'їний романс. Ой піду я межі гори. *Соловей і троянда.*
Музика — автора поезій.

АНДРІЙ МАЛИШКО
(1912–1970)

Я забув, що й плачуть з поцілунку. Муз. Ю. Мейтуса.
Моя кохання. (Літ. джер.— «Я розкопаю високу гору»)
Муз. Ю. Мейтуса.
Запливай же, роженько весела. Муз. Г. Майбороди.
Дивною і вічно молодію. Муз. Г. Майбороди.

ІГОР МУРАТОВ
(1912–1973)

Біля трьох перехресних доріг. Муз. П. Гайдамаки.

ОЛЕКСА ЮЩЕНКО
(Нар. 1917 р.)

Тебе я кликав. (Літ. джер.— «Моя незрадана любов»)
Муз. П. Майбороди.

ЛЮБОВ ЗАБАШТА
(Нар. 1918 р.)

Карпатська каптилена. Муз. Д. Задора (нар. 1912).
Червоні маки. Муз. А. Кос-Анатольського.

РОСТИСЛАВ БРАТУНЬ
(Нар. 1927 р.)

Білі троянди. Муз. А. Кос-Анатольського.

ДМИТРО НАВЛИЧКО
(Нар. 1929 р.)

Над морем. Муз. Ю. Мейтуса.
Полягли жита від граду. Муз. Г. Майбороди.
Чого ти мною так гордуєш. Муз. Ю. Мейтуса.

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО
(1935–1963)

Я із надій будую човен. Муз. Ю. Іщенко.
Земле рідна. Муз. Г. Майбороди.

БОРИС ОЛІЙНИК
(Нар. 1935 р.)

Цвіт на каштанах. (Літ. джер.— «Вальс»). Муз. І. Карабіца.

ІВАН ДРАЧ
(Нар. 1936 р.)

Сонячний етюд. Муз. В. Губаренка (нар. 1934).
Що несеш мені в тихім імені. Муз. В. Флиса.

ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ
(Нар. 1936 р.)

Море. Муз. Ю. Мейтуса, Л. Колодуба.
Сподівання. Муз. Ю. Мейтуса.

ВОЛОДИМИР КОЛОМІЄЦЬ
(Нар. 1935 р.)

Серце тужить. Муз. Л. Дичко.
Приснисть. Муз. Л. Дичко.

З М І С Т

<i>Скарби романсової лірики. Вступна стаття</i>	
<i>Т. П. Булат</i>	5
Вечір надворі	16
Гей, понід ліс темнький	17
Дівчино кохана, йди сядь коло мене	18
Місяць на небі	19
Козак од'їжджає, дівчинонька плаче	20
Ой не світи, місяченьку	21
Ой зійди, зійди, ясен місяцю	22
Ой не цвіти буйним цвітом, зелений катране	24
Ой не ходи, Грицю	25
Ой не шуми, луже	26
Ой ти, дівчино заручена	27
Ой у полі вітер віс	28
Ой я нещасний	29
Спать мені не хочеться	30
Сонце низенько	32
Ставок заснув	34
Там, де Ятрань круто в'ється	35
Та не жур мене, моя мати	36
Терен цвіте	37
Червоная калинонька	38
Чи я в лузі не калина була	39
Човен хитається	40
Чотири воли пасу я	42
СЕМЕН КЛИМОВСЬКИЙ	
Іхав козак за Дунай	44
ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА	
Ах поля, поля зелені	45
Ой ти, птичко жолтобоко	46
Стоит явор над горою	47
ІВАН КОТЛЯРЕВСЬКИЙ	
Віють вітри, віють буйні	48
Чого ж вода каламутна	49
Сонце низенько	50

ВІКТОР ЗАБІЛА	
Не щечечи, соловейку	51
Гуде вітер вельми в полі	52
МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ	
Веснівка	54
СВГЕН ГРЕБІНКА	
Ні, мамо, не можна нелюба любити	55
Човен	56
ТАРАС ШЕВЧЕНКО	
Зоре моя вечірняя	58
Нащо мені чорні брови	60
Ой одна я, одна	62
Туман, туман долиною	63
На вгороді, коло броду	64
Садок вишневий коло хати	65
Якби мені, мамо, намисто	66
Ой люді, люді	67
Така її доля	68
Єсть на світі доля	69
Не женися на багатій	70
Утоптала стежечку	71
У перетику ходила	72
Ой по горі роман цвіте	74
Якби мені черевики	75
Як маю я журитися	76
Ой стрічечка до стрічечки	77
Плавай, плавай, лебедонько	78
Сонце заходить, гори чорніють	80
Закувала зозуленька	81
Ой три шляхи широкії	82
По діброві вітер вис	84
Ой маю, маю я оченята	85
Зацвіла в долині	86
Я не нездужаю, нівроку	87
СЕМЕН ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ	
Місяцю ясний	88
Прилинь, прилинь	89
Ой казала мені мати	90
КОСТЯНТИН ДУМИТРАШКО	
Чорнії брови, карії очі	92
ОЛЕКСАНДР АФАНАСЬЄВ-ЧУЖБІНСЬКИЙ	
Скажи мені правду	93
МИХАЙЛО ПЕТРЕНКО	
Дивлюсь я на небо	94
Взяв би я бандуру	95
ЛЕОНІД ГЛІБОВ	
Стоїть гора високая	96

ВОЛОДИМИР АЛЕКСАНДРОВ	
Я бачив, як вітер берізку зломив	98
СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ	
Ти не моя	99
Повій, вітре, на Україну	100
СИДІР ВОРОБКЕВИЧ	
Над Прутом у лузі	102
Сонце ся сховало	103
МАРКО КРОПИВНИЦЬКИЙ	
Ой у саду, на вишенці	104
МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ	
Ніч яка місячна	106
ІВАН ФРАНКО	
Розвійтеся з вітром	107
Безмежне поле	108
Оце тая стежечка	109
Ой ти, дівчино, з горіха зерня	110
Місяцю-князю	111
Привіт тобі, мій друже вірний, гаю	112
Твої очі — як те море	113
Чого являшся мені	114
Каменярі	116
У долині село лежить	118
УЛЯНА КРАВЧЕНКО	
Одна пісня голосенька	119
КЕСАР БІЛИЛОВСЬКИЙ	
В чарах кохання	120
ДНІПРОВА ЧАЙКА	
Я вірую в красу	122
ПАВЛО ГРАБОВСЬКИЙ	
Образ коханої	123
ВОЛОДИМИР САМІЙЛЕНКО	
Вечірня пісня	124
МИКОЛА ЧЕРНЯВСЬКИЙ	
Тихо гойдаються	126
Степ	127
ЛЕСЯ УКРАЇНКА	
Гетьте, думи, ви, хмари осінні	128
Не співайте мені сеї пісні	130
Не дивися на місяць весною	131
Слово	132
Досить невільная думка мовчала	134
Хотіла б я піснею стати	135
Горить моє серце	136

Смутної провеси	137
Стоїла я і слухала весну	138
Дивлюсь я на яснії зорі	139
МИКОЛА ВОРОНИЙ	
Нічого, нічого...	140
ОЛЕКСАНДР ОЛЕСЬ	
Не беріть із зеленого луку верби	141
Сміються, плачуть солов'ї	142
О, не дивуйсь	144
З журбою радість обнялась	145
Літньої ночі	146
Долини селять	147
Айстри	148
ПАВЛО ТИЧИНА	
Гаї шумлять...	150
Епгармонійне	152
На майдані	154
Як упав же він з коня	155
Арфами, арфами...	156
А я у гай ходила	158
Ви знаєте, як липа шелестить?	159
Пастелі	160
Деся на дні мого серця	162
МАКСИМ РИЛЬСЬКИЙ	
Не грай! Не грай!	163
Ноктюрн	164
Без хвилювань, без мук	165
На білу гречку впали роси	166
Не бійся смутку	167
Проса покошено	168
Поникли береги осінні	169
Поле чорніє	170
Цвітуть бузки	171
Яблука дозріли	172
ВОЛОДИМИР СОСЮРА	
Я іду росюю	173
Айстри	174
Осіня пісня	175
Гей, тополі мої	176
За вікном зима	177
Лист	178
Берізка	179
ВАСИЛЬ ЧУМАК	
Облетіли пелюстки	180
ТЕРЕНЬ МАСЕНКО	
Прощання	181
О радісна пора	182

АНАТОЛІЙ КОС-АНАТОЛЬСЬКИЙ	
Солов'їний романс	183
Ой піду я межі гори	184
Соловей і троянда	185
АНДРІЙ МАЛИШКО	
Я забув, що й плачуть з поцілунок	186
Моя кохання	187
Запливай же, роженко весела	188
Дивною і вічно молодю	189
ІГОР МУРАТОВ	
Біля трьох перехресних доріг	190
ОЛЕКСА ЮЩЕНКО	
Тебе я кликав	191
ЛЮБОВ ЗАБАШТА	
Карпатська кантілена	192
Червоні маки	193
РОСТИСЛАВ БРАТУНЬ	
Білі троянди	194
ДМИТРО ПАВЛИЧКО	
Над морем	195
Полягли жита від граду	196
Чого ти мною так гордуєш	197
ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО	
Я із надії будую човен	198
Земле рідна	199
БОРИС ОЛІЙНИК	
Цвіт на каштанах	200
ІВАН ДРАЧ	
Сонячний етюд	201
Що несеш мені в тихім імені	202
ВІТАЛІЙ КОРОТИЧ	
Море	203
Сподівання	204
ВОЛОДИМИР КОЛОМІСЦЬ	
Серце тужить	205
Присинь	206
Примітки	207

ЗВЕЗДА МОЯ ВЕЧЕРНЯЯ
УКРАИНСКИЕ РОМАНСЫ

Составитель
ТАМАРА ПАВЛОВНА БУЛАТ

Иллюстрации и макет
Н. И. КОМПАНИЦА

Киев,
издательство художественной литературы
«Дніпро», 1982

(На украинском языке)

Редактор П. П. Б р о я к

Художний редактор І. М. Г а в р и л ю к
Технічний редактор О. Г. Т а л и з і н а
Коректор Н. І. Х а р ч у к

Информ. бланк № 1434.

Здано до складання 08.01.82.

Підписано до друку 26.07.82.

БФ 46344. Формат 70×100/32. Папір офсетний.

Гарнітура звичайна нова. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 9,03. Ум. фарб. відб. 55,067. Обл.-вид.
арк. 9,84. Тираж 25 000. Зам. 2—501. Ціна 1 крб. 70 к.

Видавництво художньої літератури
«Дніпро», 252601, Київ-МСП, вул. Володимирська, 42.
Головне підприємство республіканського виробничого
об'єднання «Поліграфкнига».
252057, Київ, вул. Довженка, 3.

